

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Ühiskonnateaduste instituut
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava

Heleri All

**Kommunikatsioonivahendite mõju erineva kogemustasemega ajakirjanike
ajakasutusele**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Signe Ivask, MA

Tartu 2017

Sisukord

Sissejuhatus.....	4
1. TEOORIA.....	5
1.1 LÄBIPÕLEMINE	5
1.1.1 LÄBIPÕLEMISUURINGUD EESTIS.....	6
1.1.2 LÄBIPÕLEMISUURINGUD MUJAL MAAILMAS	7
1.2 Stress ja stressorid.....	7
1.3 Muutused ajakirjanike tööruutinis.....	9
1.3.1 Tehnoloogia mõju tööpraktikatele.....	10
1.4 Ajaplaneerimine	11
1.5 Uurimisküsimused.....	12
2. MEETOD JA VALIM	13
2.1 Meetod.....	13
2.2 Andmeanalüüs.....	15
2.3 Valim	15
2.3.1 Mitteosalev vaatlus.....	15
2.3.2 Osalusvaatlus	16
3. UURINGU TULEMUSED	17
3.1 Toimetuste üldine õhkkond	17
3.2 Allikatega suhtlemine.....	17
3.3 Toetav toimetamine.....	19
3.4 Töörütm ja ajakasutus.....	20
3.5 Stressitekitajad	21
4. JÄRELDUSED JA DISKUSSIOON.....	23
4.1 Järeldused.....	23
4.1.1 Noorte ajakirjanike tööruutini	23
4.1.2 Noorte ajakirjanike ajaplaneerimist mõjutavad aspektid.....	24

4.1.3 Toimetusepoolne tugisüsteem.....	25
4.2 Vastused uurimisküsimustele.....	25
4.3 Diskussioon	28
4.4 Meetodikriitika	30
5. AVALDATUD TEADUSARTIKKEL.....	32
6. KOKKUVÕTE	57
SUMMARY	
7. KASUTATUD MATERJAL	61
Lisad	65
Lisa 1. Kodeerimisjuhend.....	65

Sissejuhatus

Paljud noored ajakirjanikud minu tutvusringkonnas on öelnud, et ei taha reporteritööd enam teha ja ootavad aega, mil toimetusest minema saaksid. Kes reisima, kes muu töö peale, näiteks kommunikatsioonivaldkonda. Enamik neist on toimetuses töötanud alla viie aasta. Põhjustena tuuakse välja pikki tööpäevi, tohutut pinget ja stressirohkust, mis kõik võivad omakorda viia läbipõlemiseni ja ajakirjandusvaldkonnast lahkumiseni.

Ajakirjaniku töö on kahtlemata pingeline ning suurem osa stressifaktoreist ei sõltu ajakirjanikust endast. Siiski on mõnd stressi tekitavat faktorit ehk stressorit, näiteks ületundide tegemist ning sellega seonduvat töö ja pereelu konflikti võimalik ka ajakirjanikul endal vähemalt leevendada. Kui ajakirjanik on oma aja peremees, oskab aega juhtida ja suudab tööasjad tööaja sisse ära mahutada, on ilmselt ka tööga kaasnev stress väiksem.

Maailmas on palju uuritud noorte reporterite läbipõlemise põhjuseid ning on selgunud, et noorte ajakirjanike halb ajaplaneerimisoskus on üks neist. Eestis suuri uuringuid tehtud ei ole. Küll aga uurivad paar üliõpilastööd ajakirjanike tööga rahulolematuse põhjuseid ja läbipõlemise taset.

Minu bakalaureusetöö on katustekst avaldatud teadusartiklile, mille kirjutasin koos oma juhendaja Signe Ivaskiga. Artikli jaoks andmete kogumisel oli abiks ka kursuseõde Kairi Janson. Artikkel on praeguseks avaldatud ajakirjas *Catalan Journal of Communication and Cultural Studies*. Teadusartikli täistekst on toodud ka käesolevas töös, peatükis 6. Samas peatükis kirjeldan ka enda ülesandeid artikli kirjutamisel. Artiklile eelneb eestikeelne osa, mis käsitleb uurimisküsimusi kitsamalt ja lähtub väiksemast hulgast empiirilistest andmetest.

Töö esimeses osas annan ülevaate seni tehtud uuringutest ja empiirilistest lähtekohtadest ning toon välja autorid, kelle seisukohtadest oma uuringut tehes lähtusin. Töö teises pooles toon välja uuringu tulemused ning seon need varem käsitletud teooriaga. Loodan, et minu töö käigus saadud teadmised võiksid tulevikus natukenegi aidata vähendada noorte ajakirjanike stressi ja läbipõlemist.

Töö valmimisel oli väga suureks abiks minu juhendaja Signe Ivask. Suur tänu ka Oskar Lupele, kes mind töö kirjutamisel motiveeris. Veel tahaksin väga tänada oma mõlemat tööandjat, kes mõistsid, et kirjutan lõputööd ja selleks isegi paar vaba päeva andsid. Lõppematud tänusõnad Andri Kүүtsile töö toimetamise eest ja Maio Vanikole kõige eest!

1. TEOORIA

Teooriapeatükis annan ülevaate bakalaureusetöö tegemiseks kasutatud teoreetilistest ja empiirilistest lähtekohtadest ning varasemalt tehtud uuringutest. Käsitlen stressi ja läbipõlemise mõisteid üldiselt ning toon välja seni leitud ajaplaneerimise ja stressi tekkimise seosed.

1.1 Läbipõlemine

Kuigi enamik ajakirjanikke on oma ameti üle uhked, näitavad küsitlused, et värskelt kooli lõpetanud ajakirjanikest loodab valdkonnas pensionini töötada vaid 20% (Becker *et al*, 2006: 47). Sama uuring seitse aastat hiljem näitas, et äsja ülikooli lõpetanud noortest ajakirjanikest on oma tööga rahul vaid 42%. Karjäärivalikut kahetseb 27% küsitletutest (Becker *et al*, 2013: 47-48). 2005. aastal tehtud uuring näitas, et ajakirjanikuamet on kõige stressirikamate ametite edetabelis seitsmendal kohal (CDC, 2005).

Paljudes uuringutes võrreldakse just uudistereportereid teiste ajakirjandusvaldkonna ametitega. Näiteks Jung ja Kim leidsid oma 2012. aasta teadustöös, et reporterite hulgas on läbipõlemise tase teiste ajakirjanduslike ametite, näiteks toimetaja, saatejuhi või produtsenditööga võrreldes suurem. Teise uuringu järgi on kõige suuremas läbipõlemisohus aga väikestes ajalehtedes töötavad algajad naisreporterid (Cook ja Banks, 1993: 126). Samas on ka uuringuid, mille põhjal ei saa väita, et reporteritöö teistest märgatavalt suuremat stressi tekitab. Reporteriametit peetakse üheks stressirikamaks, kuid sellele ei ole leitud piisaval hulgal veenvat teaduslikku tõestust (MacDonald *et al*, 2016: 43).

Ajakirjaniku töö nõuab intelligentsust, kohuse- ja vastutustunnet. Amet on kahtlemata stressirikas: palju suhtlemist, tööd survestavaid tähtaegu ja pikki tööpäevi. Stressiga võivad kaasneda erinevad ebameeldivad sümptomid, mis võivad viia läbipõlemiseni ja töövaldkonnast lahkumiseni.

Läbipõlemise uurimise ajalugu ei ole sotsiaalteaduste mastaabis väga pikk. Läbipõlemist saab seletada kui psüühilist ja emotsionaalset üleväsimust, mis on tekkinud indiviidi energia ja jõu liiga suure nõudluse tõttu (Cook ja Banks, 1993: 124). Kui depressiooni all kannatavad inimesed tunnevad energiakaotust nii töö- kui töövälisel ajal, siis läbipõlemine on seotud eelkõige just tööga (Warr, 1987, Bakker *et al*, 2000: 247 kaudu). Tänapäeva teadlased lähtuvad aga läbipõlemise uurimisel eelkõige Maslachi definitsioonist. Tema käsitluses on läbipõlemine sündroom, psühholoogiline seisund, mis tekib reaktsioonina töökohal pikka aega esinenud

stressifaktoritele (Maslach *et al*, 2001: 402). Tema käsitlusest lähtub ka käesolev bakalaureusetöö.

Läbipõlemise sümptomid võivad olla nii psühhiaatrilised, psühhosomaatilised kui sotsiaalsed kõrvalekalded, näiteks ärevus ja depressioon (Jaekel-Reinhard ja Weber, 2000: 514). Lisaks kroonilisele väsimusele ja pidevale kurnatusele võib esineda ka keskendumis- ja mäluprobleeme, tahtejõud kaob ja isiksus muutub. Inimene ei tunne enam millegi vastu huvi, on küüniline ja agressiivne. Samuti on läbipõlenud inimesel suurem soodumus alkoholi- või ravimisõltuvusele. Depressiivne meeleolu ja pidev ärevus võivad kulmineeruda isegi enesetapuga (ibid). Läbipõlemise tagajärjel võivad kannatada suhted lähedastega ning tekkida sotsiaalne isolatsioon - kui töötaja on läbipõlenud, hakkab ta järk-järgult end töökohast ja kolleegidest distantseerima. See võib lõppeda ka täielikult ametist lahkumisega (Cook ja Banks 1993:109). Töölt lahkumist nimetavad Jaekel-Reinhard ja Weber läbipõlemisest tingitud sisemiseks allaandmiseks (2000: 514).

1.1.1 Läbipõlemisuuringud Eestis

Eestis on seni veel üsna vähe ajakirjanike läbipõlemisega seotud uuringuid ja enamik neist on üliõpilastööd. Merili Nikkolo uuris oma magistritöös Eesti ajakirjanike töörahulolu, mis on lähedalt seotud stressi ja läbipõlemisega. Ka tema tööst selgub, et ühe tähtsama lahkumispõhjusena mainivad ajakirjanikud just läbipõlemist (Nikkolo, 2010: 80).

Tööst tuleb välja ka see, et ülekaalukalt kõige töörahulolu langetavamaks teguriks peavad ajakirjanikud töökeskkonda. Sellega seostatakse just nimelt stressi, pinget, läbipõlemisohtu ja piiramatut tööaega (ibid: 65). Viimase all peetakse silmas seda, et ajakirjanik peab valmis olema iga kell. Kui südaööl mõni suur avarii või õnnetus juhtub, peab korrespondent või reporter kohale tormama sõltumata sellest, et ametlikult pole tal sel hetkel tööaeg.

Piia Puuraid leidis oma bakalaureusetöös, et noorte ajakirjanike hulgas esineb läbipõlemist rohkem kui vanemate hulgas. Puuraidi tööst selgub, et mida noorem oli respondent, seda tõenäolisemalt koges ta kõrgemal tasemel läbipõlemist kui tema vanem kolleeg (2014: 44-45). Veel toob ta välja, et kõrgemasse läbipõlemise faasi kuulusid just noored, naised ja madalama tööstaažiga isikud. Samas väidab Puuraid ka seda, et Eesti päevalehtede uudistetoimetuste ajakirjanike hulgas kõrgel tasemel läbipõlemist ei esine, küll aga on läbipõlemist madalal ja mõõdukal tasemel (ibid: 47).

1.1.2 Läbipõlemisuuringud mujal maailmas

Mujal maailmas tehtud uuringud näitavad, et noored ajakirjanikud on tihti tööga vähem rahul kui nende vanemad kolleegid (Reinardy, 2009: 43). Noor ajakirjanik võib koolipingist toimetusse sattudes pettuda. Neid väärtusi, mida ülikoolis õpetati, päriselu praktikas, kus ajasurve on tohutu, enam ei soodustata. Kui päriselu ja ideaalid väga tugevalt lahknevad, mõjub see ka töökvaliteedile ja pühendumisele (Pihl-Thingvad, 2014: 404). Lisapingeid tekitab seegi, et noor ajakirjanik peab ennast alles tööalaselt tõestama, seda nii ülemusele kui lugejatele. Pidev pingutus tekitabki emotsionaalse üleväsimuse ja toob endaga kaasa teisigi stressifaktoreid, mis samm-sammult viivad lähemale läbipõlemisele.

Teed läbipõlemisele sillutab stress ja ajakirjanikutöös on stressifaktoreid palju. Igapäevane tööstress ja lihtne „halb päev töö!“ võivad pideval jätkumisel ühel hetkel kokku moodustada olukorra, millest edasi on vaid üks samm läbipõlemise ja ametist lahkumiseni (Cook ja Banks, 1993: 116).

Meediavaldkonnas on eelkõige uuritud seda, kes kuuluvad läbipõlemise riskirühma. Vähem on tegeletud sellega, miks just need inimesed riskirühmadesse satuvad – kas nad käituvad milleski teistmoodi, harrastavad teistsuguseid tööpraktikaid või erinevad teistest mingil moel psühholoogilises mõttes. Selles vallas on teooriat veel väga vähe. Kõige rohkem on selle teemaga tegelenud Kansase ülikooli teadlane Scott Reinardy.

1.2 Stress ja stressorid

Stressi defineerimine on alati olnud teadlaste jaoks väljakutse. Modernse stressikäsitluse loojaks nimetatud Hans Selye ütleb, et kõik, kes on tundnud, et see, mida ta teeb või mida talle tehakse, on väsitav ja pingutust nõudev, teavad, mida me mõistame „stressi“ mõiste all. Samas märgib Selye, et stress võrdsitab meie elu ja stress, mis ühe inimese haigeks teeb, võib mõjuda teisele väga kosutavalt (Selye, 1956: 3).

Stressitekitajaid nimetatakse stressoriteks. Stressorite toimel võib tekkida nii positiivne stress ehk eustress kui ka negatiivne stress ehk distress. See, kuidas indiviid stressoritele reageerib, sõltub tema minevikust, isiklikest kogemustest ja väärtustest (Reinardy, 2011: 37).

Mõne ajakirjaniku jaoks võib stress olla loovuse peamine allikas (Herbert, 2016: 33). Pikaajaline töö(dis)stress toob aga kaasa väsimuse, enesega ja oma tehtud tööga rahulolu vähenemise, tujukõikumised ja alkoholismile kaldumise (Maslach ja Jackson, 1981: 100).

Mõiste, mille kaudu on samuti võimalik stressi olemust kirjeldada, on koormus. Meie kultuuriruumis on nende mõistete sisu praktiliselt sama. Negatiivset stressi võib samastada ülekoormusega või vähemalt on see suures osas ülekoormusest tulenev.

Ajakirjaniku igapäevatoos on palju stressoreid. Julia von Onciul (1996: 747) jagab stressorid kaheks: füüsilised ja emotsionaalsed. Ajakirjanikutöös domineerivad just viimased. Emotsionaalsed ja mentaalsed stressifaktorid on seotud erinevate tunnetega. Nende seas võivad stressi tekitada nii hirm, rõõm, šokk, viha, konfliktid, ajaline pinge kui ka näiteks ületundide tegemine (von Onciul, 1996: 747).

Stressi tekitab seegi, et tööle tuleb tihti mõelda ka kodus. Lood, mis nõuavad pikemat uurimist ja süvenemist on ajakirjanikuga kaasas ka siis, kui ta füüsiliselt enam toimetuses ei asu. Arvestades pidevat ajasuve all töötamist ja tähtaegu on stressi tekkimine peaaegu vältimatu. Stressi aktsepteeritakse ajakirjanikutöö iseenesestmõistetava kõrvalnähtuna (Reinardy, 2013: 9).

See võib omakorda kaasa tuua töö ja eraelu konflikti. Noorel ajakirjanikul ei jää töö kõrvalt aega oma pere ja lähedastega koos olemiseks ega isiklike suhetega tegelemiseks. Reporter on pidevalt rakked ja ei suuda leida piisavalt aega oma eraelu, suhete ja hobide jaoks. Töö ja pereelu konflikt on samuti üks stressi ja läbipõlemist soodustavatest faktoritest (Macdonald *et al*, 2016:39).

Lisaks peab ajakirjanik olema pidevalt kõigile kättesaadav. Seda näiteks juhul, kui allikas tahab lugu enne ilmumist üle vaadata ja veel viimasel hetkel avastab, et midagi on vaja ära muuta. Vastutus oma allikate ja lugejate ees on üks paljudest stressitekitavatest faktoritest.

Scott Reinardy väidab, et kõige suuremas läbipõlemisohus on just noored ajakirjanikud (Reinardy, 2011: 45). Vanematel ajakirjanikel võib juba olla tekkinud kindel rutiin ja neil on ilmselt aja jooksul kujunenud välja oskused, kuidas stressi paremini vältida. Cook *et. al* (1993: 132) leiavad, et noorte suuremal läbipõlemisohul on kaks põhjendust. Esiteks toovad nad välja, et ajakirjanikul areneb vanemaks saades tunduvalt võime oma stressiga toime tulla. Teise põhjusena märgivad nad, et tänased vanemad ajakirjanikud võivad olla need, kes on tugevas konkurentsisis ületanud neid, kel on juba varem kergemini avaldunud läbipõlemise sümptomid ja kes on seetõttu juba ametit vahetanud. See ei tähenda, et vanem ajakirjanik peab olema kõrgemas eas. Pigem on mõiste „vanem“ siinkohal seotud kogemusega.

Ajakirjanikutöö on väsitav nii füüsiliselt kui vaimselt (Breckova ja Sramek 1991, Ihnatova, Kopecny, 2014: 3 kaudu). Ajakirjaniku tööprotsessi on hõlmatud nii liiga suur töömaht, pidev ajasurve kui ka vastutusest tulenev stress (Dobrikova, 2007, Ihnatova ja Kopecny, 2014: 4 kaudu). Ajakirjanik on oma kirjutiste eest vastutav ja ei tohi anda lugejale väärinformatsiooni. Siia lisandub ka noore ajakirjaniku eneseteostus- ja karjääriplaneerimise vajadus. Selleks, et oma karjääri ehitada ja omale nime teha ei saa noor ajakirjanik riskida valeinfo andmisega (Ihnatova ja Kopecny, 2014: 4).

Lisaks soodustab toimetuse kultuur tihti vaikides kannatamist, mis tähendab seda, et ajakirjanikul ei ole oma murega kellegi poole pöörduda. Kolleegidel on oma töö teha ja toimetaja või uudistejuhi poole pöördumine võib tähendada hoopiski tööst ilma jäämist (Simpson ja Boggs, 1999: 3).

Ka Scott Reinardy toob välja, et üks stressi tekkimise põhjus on see, et noorel ajakirjanikul puudub toimetuses toimiv toetamissüsteem (2009: 53). Noor ajakirjanik vajab toimetusepoolset tuge ja tagasisidet, kuna tal endal ei ole veel piisavat kogemustepagasit, mis teeks ta enesekindlaks. Kui mured ja ülesanded üha kuhjuvad ja kellelki abi paluda ei ole, tekib stressoreid üha juurde. Kui mitte ühelgi toimetajal ega vanemal kolleegil pole aega nooremale nõu anda, võib see soodustada läbipõlemist.

Eestis tehtud uuringutes on uuritavad ajakirjanikud sama probleemi välja toonud. Brit Laak uuris oma magistritöös supervisiooni tõhusust noore ajakirjaniku tööstressi leevendamisel. Tema küsimustele vastanud ajakirjanikud nentisid, et nende toimetuses puudub võimalus konstruktiivsele tagasisidele ja toetavale juhendamisele (2014: 71). Samas märkisid respondendid ka seda, et tööelu probleemidest toimetuses avameelselt rääkida ei julgetakski (ibid).

1.3 Muutused ajakirjanike tööruutinis

Ajalehes töötamine tähendas veel mõned aastad tagasi seda, et hommikul alustab ajakirjanik loo kirjutamist ja peab selle üldjuhul sama päeva õhtuks valmis saama, et värske leht saaks järgmisel hommikul ilmuda. Kogu päeva jooksul on tal aega oma looga tegeleda ja teda kiirustab tagant ainult üks tähtaeg.

Tänapäeva meediamaastikul on lood aga teisiti. Digitaalajastu on endaga kaasa toonud täiesti uue uudistetsükli. Kui traditsioonilises meedias avaldatakse uudiseid kord päevas, siis veebis tuleb praktiliselt iga viie minuti jooksul paisata välja uut informatsiooni ja uusi lugusid. Seda

nimetatakse 24-tunniseks uudistetsükliks, millega käib kaasas igaminutilise tähtaeg (Karlsson ja Strömbäck, 2010:4).

Mõnede teadlaste sõnul ei saa aga mingeid tsükleid enam üldse eristada. Näiteks Klinenbergi (2005: 54) sõnul on pidev uudistevoog muutunud hoopis „uudiste tsükloniks“. Nõnda nimetatud tsüklon on tänapäeva leheetoimetustes normaalne uudiste avaldamise viis. See tähendab, et varem tuntud klassikalisi uudistetsükleid enam ei eristata ja infovoog peab olema pidev. Ööpäevaringselt töötav televisioon ja *online*-meedia on kaotanud kõik traditsioonilised uudistetsükli piirid (ibid). Alati on olulisi uudiseid, mida toota ja tarbida, ning sündmusi, millele reageerida.

Quandt (2008: 735) väidab, et uudiseid ei saa enam teha nii nagu varem. Ajakirjanikel lihtsalt ei jää aega sisu kontrollimiseks, uurimiseks ja läbimõeldud kirjutamiseks. *Online*-ajakirjanikud on prioriteediks seadnud uudiste avaldamise kiiruse ja sisu peale enam nii palju ei mõelda. See on aga muutnud ka uudiste loomise traditsioonilist protsessi (Boczkowski ja Mitchelstein, 2009: 569). Rõhk on kiirusel, allikatega suhtlemine ja info kontrollimine jääb pigem teisejärguliseks.

1.3.1 Tehnoloogia mõju tööpraktikatele

Maret Einmann leidis oma magistritöös, et tehnoloogia areng mõjutab lisaks meedia sisule ja fookusele ka ajakirjanike tööpraktikaid (2010: 87). Noorele ajakirjanikule võib tunduda palju lihtsam allikale e-mail saata kui temaga päriselt kokku saada. Suure osa informatsiooni saab kätte internetist, dokumendiregistritest ja inimestega silmast-silma suhtlemine on muutunud teisejärguliseks. Nii ei teki noorel ajakirjanikul kogu päeva jooksul vajadust toimetusest väljagi astuda.

Teine aspekt, mille Einmann oma töös välja toob on konkurentsi suurenemine ja paberlehe ning veebi vastasseis. Meediaorganisatsioonide jaoks pole enam tähtis rõhku pöörata sisule, selle asemel keskendutakse ellujäämisele (ibid: 88). See tekitab aga ajakirjanikes Einmanni sõnul ebakindlust ja närvilisust, mis on samuti stressorid ja võivad viia läbipõlemiseni.

Online-ajakirjanduse esiletõus ja internetiseerumine asetavad ajakirjanikule tunduvalt suuremad nõudmised. Seda eriti just kiiruse osas. Samal ajal ei kao ajakirjaniku tööruutiniist ka lehetegemine. Seega lisanduvad leheloo tähtajale ja sellega seotud stressile ka multimeediaga seotud tähtajad ja nendega seonduv stress (Reinardy, 2013: 9).

2009. aastal tehtud küsitlusele vastanud ajakirjanikest koguni 45% leiab, et internet pigem nõrgestab traditsioonilisi ajakirjanduslikke väärtusi, kui muudab neid tugevamaks (Reinardy, 2010: 70). Samas peab tõdema, et pigem väidavad seda vanemad ajakirjanikud kui noored.

Muutus, mis on toimetustes toimunud, ei ole pelgalt uue tehnoloogiaga kohanemine. Reinardy (2010: 79) nimetab seda veebi poolt ajakirjandusliku filosoofiaga manipuleerimiseks. Selleks, et veebiajakirjandus sajabprotsendiliselt oma eesmärgi täidaks, on aga vaja tuua ohvriks täpsus ja hea kirjutamisoskus (ibid).

Samas ei ole kõigi nende muutuste valguses muutunud ajakirjanikuameti professionaalsed väärtused. Eetilised, täpsus, mitmekülgus, objektiivsus, tasakaalustatus, õige informatsiooni andmine ja „väravavahi“ roll on tänapäevalgi kõige tähtsamad väärtused, mida noorele ajakirjanikule ülikoolis õpetatakse.

Kui ajakirjanikule esitatavad nõudmised on muutunud, kuid väärtused samaks jäänud, võib tekkida rollikonflikt. Seda nii moraalsel kui eetilisel tasandil. Näiteks sunnib ajanappus noort ajakirjanikku leppima niinimetatud valveallikate ehk nende inimeste, kes on alati valmis vastama leheveergudele pääsemise eesmärgil, antava informatsiooniga. Seetõttu võib kannatada lugude kvaliteet ja ajakirjanik võib end süüdi tunda. Ta ei ole suutnud endale püstitatud eesmärgi täita ja ei näita nii end parimast küljest ka ülemusele. Selline olukord on taas stressoriks ja võib olla üheks teesillutajaks läbipõlemisele.

1.4 Ajaplaneerimine

Selleks, et stressifaktoreid vähendada ja läbipõlemist ära hoida, saab iga inimene kasutada oma ressursse. Inimesed talletavad endas ressursse, et raskete ja stressirikaste situatsioonidega hakkama saada (Buchanan ja Keats, 2011:134). Ressursside all peetakse silmas kõike seda, mida konkreetne inimene väärtuslikuks peab. Ressursiks võib olla näiteks optimism (Ojedokun ja Idemudia 2014:108). Üks tähtsamaid ressursse on kindlasti ka aeg.

Tänapäeval, kui ajakirjanikel on korraka tarvis täita mitut ülesannet ja mitu erinevat tähtaega, on ajaplaneerimisoskus erakordselt tähtis. See on kõige tähtsam ja kõige lihtsam võimalus stressi vähendamiseks (Herbert, 2016: 35).

Ajaplaneerimise mõistel on mitu definitsiooni. Ühe käsitluse järgi tähendab see oma aja üle kontrolli omamist (Lakein, 1973). Teine käsitlus ütleb, et ajaplaneerimine tähendab seda, et inimene suudab oma ülesandeid ja eesmärgi efektiivsel moel saavutada (Schuler, 1979). Mina

lähtun oma töös mainitud käsitlusi ühendavast definitsioonist, mille järgi on ajaplaneerimine aja efektiivne kasutamine eesmärgini viivaid tegevusi tehes (Claessens *et al*, 2007: 262). Kui indiviid tunneb, et on tööl ise oma aja peremees ja suudab seda efektiivselt planeerida, siis on väiksem ka talle rakenduv pinge (Elacqua ja Jex, 1999: 187).

Alustava ajakirjaniku esialgne allikate ring on pigem väike ja ajaplaneerimise oskus vanematega võrreldes veel mitte nii välja kujunenud. Kogenumad ajakirjanikud saavad sel viisil keskenduda oma lehelugudele ja nendega põhjalikumalt tegeleda, lisaülesanded aga võidakse tihti anda just noortele ajakirjanikele, kellelt oodatakse kiiret ja asjatundlikku käitumist (Powers, 2012: 11). Mitme ülesande samaaegne täitmine nõuab head ajaplaneerimise oskust ning selle oskuse puudumine võib omakorda olla üks stressi tekkimise allikas. Ajaplaneerimisoskuse arendamise panustamine aga võib mõjuda hästi indiviidi vaimsele tervisele (Macan, 1994: 383).

Ajakirjanike ajakasutuse ja stressi seoseid varem uuritud ei ole. Küll aga on sarnane uuring läbi viidud tudengite seas. Selles uuringus leiti, et efektiivne aja kasutamine vähendab akadeemilist stressi (Misra ja McKean, 2000). Head ajaplaneerimisoskused vähendasid stressi isegi paremini kui meeldivad puhkeajategevused (*ibid*). Uuringus kasutati respondentide ajakasutuse uurimiseks Macani *et al* (1990) sarnase uuringu läbiviimiseks loodud Time Management Behaviours (TMB) skaalat. Küsimustikuga uuriti, kuidas tajuvad respondendid ise oma ajakasutustaset, prioriteetide ja eesmärkide seadmise suutlikkust, planeerimisoskust ja indiviidi organiseeritud lähenemist oma ülesannetele (Misra ja McKean, 2000).

1.5 Uurimisküsimused

Antud töö peamine ülesanne on uurida, kas ja kuidas erinevad toimetustes noorte ja vanemate ajakirjanike tööpraktikad. Kuna ajaplaneerimisoskuse puudumine võib eelneva teooria põhjal viia stressi ja läbipõlemiseni, uurin oma bakalaureusetöös, mida teevad noored ajakirjanikud toimetuse tavalise tööpäeva jooksul vanematest erinevalt ja millised on noorte ajajuhtimise praktikad. Olen võtnud eesmärgi vaatluse abil välja selgitada kas ja milliseid erinevusi tööprotsessides esineb ja kuidas need erinevused mõjutavad noorte ajakirjanike tööprotsessi. Uurimistöös on püstitatud järgnevad uurimisküsimused:

- 1. Kuidas erinevad noorte ja kogenumate ajakirjanike töömeetodid?**
- 2. Milline on noorte ajakirjanike ajaplaneerimisoskus?**
- 3. Milline on töömeetodite mõju stressi tekkimisele?**

2. MEETOD JA VALIM

2.1 Meetod

Selleks, et uurida, kuidas ajakirjanike tööpraktikad erinevad, otsustasin kasutada vaatluse meetodit. Pilootuuringuna viisin oma bakalaureusetööle eelnenud seminaritöös läbi mittesekkuva vaatluse, täiendavaks andmekogumiseks viisin bakalaureusetöö tarbeks läbi ka osalusvaatluse.

Kuna vaatlust kasutatakse siis, kui uuringu fookus on tegevuste, rollide ja käitumise mõistmisel (Walshe, Ewing ja Griffiths, 2012: 1048), on see meetod töömeetodite erinevuste mõistmiseks sobiv. Kui oleksin meetodina näiteks intervjuusid kasutanud, on võimalik, et ajakirjanikud ei oleks ise märganudki, mida nad kolleegidest erinevalt teevad. Intervjuudest saadud informatsioon ei pruugi alati väljendada vastajate tegelikku käitumist. Vaatluse kasutamisel saadud info võib osutuda adekvaatsemaks, kuna uurija näeb seda, mida vaadeldavad ise ei näe (Sapsford ja Jupp, 2006: 59).

Vaatluse üks suurimaid plusse ongi see, et erinevused väidetu ja reaalse olukorra vahel tulevad selgelt välja (Bogdewic, 1999). Bogdewici sõnul ei pea vaatluse käigus uurija üritama terviklikku pilti intervjuukatketest ja vihjetest kokku panna, vaid see tekib iseenesest (ibid). Loomulikult võivad vaatlusalused käituda teisiti, kui teavad, et keegi neid jälgib. See omakorda võib negatiivselt mõjuda andmete usaldusväärsusele (Vihalemm, 2014). Kuid kui vaadeldav asub oma loomulikus keskkonnas, käitub ta suure tõenäosusega ka vaatluse ajal nii nagu oma tavalisel päeval.

Vaatlustulemused muudab usaldusväärsemaks ka see, kui vaatlusalused saavad vaatlajaga harjuda. Sel viisil on tõenäoline, et nad unustavad vaatlaja kohalolu ja käituvad nii, nagu oma tavapäras keskkonnas (Bogdewic, 1999). Nii ei reageerita enam vaatlaja kohaloleku tõttu teisiti ja on suurem tõenäosus saada tõepärasest informatsiooni (ibid). Mida kauem vaatlus kestab, seda tõepärasemad ja adekvaatsemad on vaatluse tulemused. Eetiliste probleemide vältimiseks teavitasin toimetust vaatlusest ja viisin esmase andmekogumise läbi mittesekkuva vaatluse teel. Toimetustega sõlmitud kokkuleppe kohaselt olen jätnud vaadeldavad toimetused käesolevas töös anonüümseks.

Esmaste andmete kogumiseks veetsin kolm päeva möödunud aasta veebruarikuus ühe Eesti suurema päevalehe uudistetoimetuses. Kõigi päevade jooksul tegin toimetuses viibinud

ajakirjanike kohta märkmeid ning parema ülevaate saamiseks kasutasin kaamerat. Vaatluse salvestamisel on hiljem parem andmeid analüüsida, materjali mitu korda üle vaadata ja teha kihulist analüüsi (Vihalemm, 2014). Kuna minu läbiviidud vaatlus ei ole väga formaliseeritud, on salvestamine veelgi rohkem tähtis. Triin Vihalemm ütleb, et kuigi varem võis kaamera olemasolu ruumis mõjuda vaadeldavate käitumisele, siis tänapäeval on infotehnoloogia pealetulekuga see oht pigem kadumas. Kuna ollakse harjunud iseenda ja teiste elu pideva audiovisuaalse salvestamise ja jagamisega, mõjutab salvestamine üha vähem ka inimeste igapäevast tegevust (ibid).

Andmete kogumiseks kasutasin välimärkmeid ja uurimispäevikut. Istusin koos ajakirjanikega toimetuse laua taga ning talletasin oma märkmetesse kõik, mis päeva jooksul juhtus. Koostasid kõigi kolme päeva kohta eraldi tabelid, kuhu lõin lahtrid kõigi kuue vaadeldava ajakirjaniku jaoks. Tegin eraldi lahtri ka toimetajale, sest mõistsin juba esimese vaatluspäeva alguses, et toimetaja roll on väga tähtis ja ajakirjanike tööpraktikaid uurides ei saa ma seda kuidagi välja jätta. Märkisin minuti täpsusega üles, mida ajakirjanikud toimetuses tegid, sealhulgas nii suhtluse allikatega, pausid töökohal, toimetajaga ja kolleegidega suhtlemise. Nii palju kui võimalik oli, kirjutasin üles ka seda, mida ajakirjanikud oma arvutites tegid – kas saadeti e-kirju või oldi Facebookis. Kõikide ajakirjanike arvutiekraane ma kogu vaatlusperioodi jooksul muidugi ei näinud. Samuti tegin vaatluspäevikusse märkmeid toimetuse ruumi kohta ja panin kirja kõik sellised asjad, mis esmapilgul tähtsusetud näida võisid (nt šokolaadi söömine toimetuses, küünte viilimine). Toimetus vaatluspäevade ajal end minu kohalolekust segada ei lasknud. Õhkkond oli sõbralik ja mind võeti üsna kiiresti omaks. Saadi aru, et teen uurimistööd ja vaatlusena vaadeldavatega suhtlusesse ei lasku. Juttu minuga ei tehtud, kuigi vahetevahel visati vaatluse teemal nalja.

Ajakirjanike tööpäeva jagasin oma varasema töökogemuse ja teooria põhjal tabelis neljaks perioodiks. Eristasin hommikupooliku, lõuna, pärastlõuna ja õhtuse aja. Nii oli mul hiljem lihtsam uurimistulemustes orienteeruda ja paremini tulid välja tööpäeva intensiivsemad hetked.

Ka teise, osalusvaatluse viisin läbi ühe Eesti suurema päevalehe uudistetoimetuses. Seal veetsin ühe kuu ja talletasin kõik vaadeldu taas välimärkmetesse. Seekord ma kaamerat ei kasutanud, kuna toimetuse ruum oli üles ehitatud selliselt, et täit pilti ei oleks ma kuidagi kätte saanud. Viisin vaatluse läbi pigem uurija kui osalejana ehk võtsin vaadeldavate elust osa, kuid esitasin ka küsimusi (Laherand, 2008: 230). Kuna olin varasemalt seminaritöös välja selgitanud

fookuse, mida soovisin edasi uurida, keskendusin osalusvaatluse ajal märkmete tegemisel eelkõige ajakirjanike valikuile kommunikatsiooniviiside osas.

2.2 Andmeanalüüs

Pärast vaatlust kasutasin andmete analüüsimiseks tavapäraselt kvalitatiivset sisuanalüüsi. Seda viisi kasutatakse siis, kui soovitakse midagi kirjeldada (Laherand, 2008: 290). Lugesin vaatluspäevikud ja märkmed mitu korda läbi, lõin induktiivsed kategooriad ja tegin nende põhjal järeldused. Jagasin eraldi nooremad ja kogenumad ajakirjanikud ning koondasin sarnased katked välimärkmetest ühtsete kategooriate alla. Vaatlusmärkmete kodeerimisel kasutasin induktiivselt deduktiivset kodeerimist (Kalmus, Masso ja Linno, 2015). Mõned esialgsed peamiselt stressoritega seotud koodid tuletasin teooriakirjandusest ning kommunikatsioonivahendite kasutamise seotud tekstiosad kodeerisin avatult. Kuna lubasin vaatluste tegemisel vaadeldavatele toimetustele privaatsust, olen ka käesolevas bakalaureusetöös ning vaatluspäevikutes pidanud välja jätta mõned detailid, mis lubaksid toimetuse kergesti ära tunda.

2.3 Valim

Valisin mõlema vaatluse läbiviimiseks uudistetoimetused. Just uudistetoimetusi otsustasin vaadelda seetõttu, et seal tundub pinge olevat suur ja ajasurve kehtib nii noorematele kui vanematele ajakirjanikele. Näiteks uurivas toimetuses antakse tavaliselt ajakirjanikele rohkem aega lugudega tegeleda kui uudistetoimetuses. Otsustasin vaadelda just ajalehe ajakirjanikke, kuna televisioonis ja raadios peab ajakirjanik loo tegemiseks tihti niikuinii allikaga kokku saama ja seal käib suhtlus pisut teisiti. Samuti on täiesti teistsugune veebiajakirjanike igapäev.

2.3.1 Mitteisalev vaatlus

Toimetuses vaatluse läbiviimiseks leppisin varem kokku ajalehe peatoimetajaga, koha peal tutvustasin end ka kõigile vaadeldavatele ja toimetuses viibivatele isikutele. Vaadeldavad olid vaatluse tegemisest teadlikud ja kaamera oli asetatud ka nende jaoks nähtavasse kohta.

Konkreetne toimetus langes valituks seetõttu, et selle ajalehe uudistetoimetuses on piisaval hulgal nii noori kui kogenumaid ajakirjanikke. Noorte hulka liigitasin need ajakirjanikud, kes olid ajakirjandusvaldkonnas töötanud 5 või vähem aastat. Piia Puuraiu (2014) bakalaureusetööst selgus, et kõige suuremas läbipõlemisohus on just noored naisajakirjanikud. Vaadeldud uudistetoimetuses töötavatest ajakirjanikest suurem enamus kuulub sellesse kategooriasse.

Valimisse kuulus kokku kuus ajakirjanikku ja üks toimetaja. Vaadeldud ajakirjanike keskmine vanus oli 26 aastat ja kõik nad olid naissoost. Viis neist olid nooremad kui 30, üks vanem kui 30 ja ajalehes töötanud rohkem kui kümme aastat. Enamik vaadeldud ajakirjanikest oli töötanud selles konkreetses toimetuses kaks-kolm aastat. Üldist staaži ajakirjanduses oli kahel vaadeldaval rohkem kui viis aastat, neli vaadeldavat olid ajakirjanduses töötanud vähem kui viis aastat. Üks vaatlusalune oli toimetusse tööle asunud samal nädalal, kui toimus vaatlus. Üks toimetuses töötav vanem ajakirjanik oli vaatluse perioodil puhkusel, teine haiguslehel.

Vaatlus kestis kolm päeva 2016. aasta veebruarikuus, esmaspäevast kolmapäevani. Iga päev algas vaatlus esimese ajakirjaniku tööle jõudmisega, veidi enne kella üheksat hommikul, ja lõppes viimase ajakirjaniku toimetusest lahkumisega, mille aeg iga päev väga palju varieerus. Näiteks esmaspäeval oli viimase ajakirjaniku lahkumisaeg juba kella kuue ajal õhtul, kolmapäeval oli viimase ajakirjaniku lahkumisaeg juba peaaegu kümme õhtul.

2.3.2 Osalusvaatlus

Ka teises vaatluses liigitasin ajakirjanikke samamoodi: noorte hulka lugesin viis või vähem aastat toimetuses töötanud inimesed, vanemate hulka kauem töötanud ajakirjanikud. Valimisse kuulus seitse ajakirjanikku. Vaadeldud ajakirjanike keskmine vanus oli 31 eluaastat. Vaadeldute hulgas oli kolm meest ja neli naist. Enamik vaadeldutest oli toimetuses töötanud 1-3 aastat, kuid keskmise vanuse tõstavad üles kaks kogenumat ajakirjanikku, kelle staaž ajalehes on pikem kui kümme aastat ja üks kogenum ajakirjanik, kelle staaž pikem kui viis aastat.

Vaatlus kestis 1. – 28. augustini, 2016. aasta suvel. Iga päev algas vaatlus hommikuse koosoleku algusega, kell 9.30 ja lõppes viimase ajakirjaniku töölt lahkumisega, mille aeg iga päev muutus. Vaatlusest jäid välja pühapäevad, kui toimetuses pidi tööl olema üks valvereporter.

3. UURINGU TULEMUSED

Oma uurimisküsimustele vastuse saamiseks vaatlesin kokku ühe kuu ja kolme päeva vältel kahe erineva päevalehe ajakirjanikke. Märkisin nende päevade jooksul üles, mida ajakirjanikud tegid ning annan järgnevas peatükis ülevaate uuringu peamistest tulemustest. Vaatluse tulemusi analüüsid esitan välja selgitada, kuidas noored ajakirjanikud toimetustes oma aega kasutavad, kuidas nad seda paremini saaksid teha ja millised on konkreetsed faktorid, millest stress tekkida võib. Tulemuste paremaks mõistmiseks olen esitanud kursiivis märkmeid uuringupäevikust.

3.1 Toimetuste üldine õhkkond

Mõlema vaadeldud toimetuse puhul on tegemist üsna suurte ruumidega. Esimeses vaadeldud toimetuses on üks laud, mille ümber istuvad kõik uudistetoimetuse ajakirjanikud. Teises vaadeldud toimetuses on lauad paigutatud neljakaupa, üksteisest eemale, kuid siiski ühes ruumis. Mõlemas toimetuses asub toimetuseruumi kõrval koridoris kaks helistamisruumi, kummagi puhul ei ole kaugel ka kohvinurk.

Üldiselt töötatakse vaikusel. Toimetuse ühisvestlus operatiivsete küsimuste jaoks oli mõlema vaadeldud toimetuse puhul Skype ja kõva häälega toimetuses ei räägitud. Kui hommikul veidigi omavahel ka kõva häälega suheldi, siis pärastlõunal kuulis toimetuses ainult hingamist ja kauged telefonihelinad. **Reporterid ei suhelnud omavahel häälekalt** ja kui nad seda tegidki, siis enamasti oma lauanaabriga. Samas ei kardetud teineteiselt abi paluda.

Näited välimärkmetest:

1) N7 (toimetaja): 11.34 kuulab N8 saadud infot, leiab, et uudis on olemas. Aitab talle allikaid leida.

2) N5 (noor ajakirjanik): 19.19 aitab N1te mõistete defineerimisel.

Vahel sattusid toimetusse ka fotograafid või küljendajad, kuid peamiselt siis, kui neil reporteri käest midagi küsida või täpsustada tarvis oli. Üldine õhkkond oli sõbralik ning vaatluse ajal ebameeldivaid intsidente toimetuses ei juhtunud.

3.2 Allikatega suhtlemine

Nagu eelnevalt mainitud, töötatakse toimetuse ruumis pigem vaikusel. Seetõttu ei tehtud ka eriti palju kõnesid allikatele toimetuses. **Töötelefoni kasutasid vähesed**, kui seda tehti, räägiti vaikselt, peaaegu et sosinal. Teise vaatluse ajal võib välja tuua vaid ühe ajakirjaniku, kes

rääkis telefoniga oma töölaua taga ja valjul häälel. Ülejäänud **reporterid eelistasid kõnesid teha oma isiklikult mobiiltelefonilt**. Numbrid kirjutatakse märkmepaberile või märkmikusse üles ja siis minnakse helistamisruumi helistama. **Kui helistamisruum on parasjagu kinni, ootavad noored ajakirjanikud, kuni see vabaneb, mitte ei helista toimetusest.**

Tuli ette ka olukordi, kus ajakirjanikud ei jõudnud helistamisruumi vabanemist ära oodata. Siis helistati allikatele kas toimetuse koridorist või toimetuse ruumis ringi kõndides. Oma töölaua taha siiski pigem jääda ei soovitud.

Näide välimärkmetest:

N8 (noor ajakirjanik): *10.36 vaatab telefoni. 10.39 lahkub ruumist. 10.40 tuleb tagasi, aga kohe lahkub jälle helistama. 10.42 tagasi, ei saanud kätte. 11.00 läheb uuesti helistama. 11.11 tagasi.*

Näide välimärkmetest:

9.08 (hommikune periood): *Noored ajakirjanikud käivad vaheldumisi helistamisruumis. Üks neist kõnnib mööda toimetust ja räägib telefoniga vaikselt häälel.*

Helistamise puhul oli umbes pooltel ajakirjanikest jutupunktid märkmikusse või märkmepaberile ette kirjutatud. Ülejäänud, nende seas on rohkem just toimetuses kauem töötanud ajakirjanikke, küsisid allikalt küsimusi täiesti peast, märkmiku abita.

Tagasi toimetuse ruumi tuldi tavaliselt siis, kui kõne oli juba lõpetatud, mõnel korral aga tuli ajakirjanik oma töölaua taha tagasi ka siis, kui oli parasjagu kõne lõpetamas ja allikat tänas ning temaga hüvasti jättis. **Kui allikas tagasi helistas, tõusid noored ajakirjanikud tihti kohe püsti ja võtsid kõne vastu alles siis, kui olid peaaegu juba toimetusest välja jõudnud.**

Väga palju suheldi allikatega ka e-kirja teel. Üldiselt just nii, et kõigepealt helistati ja juhul kui allikas palus ajakirjanikul küsimused e-kirja teel saata, tuldi talle vastu. Palju oli ka seda, et **küsimused saadeti e-kirjaga, varem ette helistamata ja jäädi siis vastuseid ootama.** Seda eriti just noorte ajakirjanike puhul. **Noored eelistasid saata pigem e-kirju kui helistada, see aga pani ajasurve pärastrlõunasele perioodile ja tekitas stressi.**

Allikatega näost näkku kohtumist oli vähe. Toimetusest väljas käisid intervjuud tegemas eelkõige kogenud ajakirjanikud. Allikas kutsuti toimetusse ühel korral.

Mõned ajakirjanikud võtsid allikatega ühendust ka Facebooki teel. Enne seda, kui allikale helistama või e-kirja saatma hakati, tehti tihti tutvust tema Facebooki profiiliga.

3.3 Toetav toimetamine

Toimetaja/uudistejuht oli alati toimetuses olemas. Toimetaja/uudistejuht jõudis toimetusse esimeste seas ja lahkus viimaste hulgas. Päris viimaseks ta siiski ühelgi vaatluspäeval ei jäänud, alati juhtus, et mõni ajakirjanik jäi ka toimetaja lahkudes veel oma lugusid parandama ja lõpetama.

Tööpäeva jooksul suhtles toimetaja/uudistejuht ajakirjanikega. Küsis, kuidas neil läheb ja kas neil on millegagi abi vaja. Tal oli alati aega kõigiga nende lugudest ka pikemalt rääkida ja nende üle arutada. Esimeses vaatluspaigas julgeti toimetajale küsimusi esitada ka üle toimetuse valjul häälel, teises toimetuses mindi uudistejuhi laua juurde ja räägiti seal.

Näide välimärkmetest:

N7 (toimetaja): 18. 02 vastab N4 küsimusele. 18.06 kuulab N5 juttu. Arutavad, kuidas lugu üles ehitada. 18.10 lahkub ruumist. 18.14 tuleb uue kohvitassiga tagasi, vastab N2 küsimusele. Peale seda arutavad kaanepealkirja. 18.17 vastab N8 küsimusele.

Näide välimärkmetest:

15. august (pärastrlõunane periood): Kell 16.30 läheb ta uudistejuhiga rääkima ja ütleb, et ei saa ühte vajalikku allikat kätte ja lugu ilmselt ei tule. Uudistejuht palub tal veel proovida. Teised töötavad rahulikult ja käivad helistamisruumis harva. Kell 17.15 läheb uudistejuht enne töölt lahkumist noore ajakirjaniku juurde, et küsida, kuidas tal looga läheb.

Kui toimetajal/uudistejuhil oli vaja leida mõni ajakirjanik operatiivsete ülesannete täitmiseks, näiteks mõne kommentaari küsimiseks, ei küsinud ta seda üle kogu toimetuse, vaid läks konkreetse ajakirjaniku juurde ja pakkus talle mõtte välja. Vaatluspäevade jooksul ei tulnud seda küll eriti tihti ette, kuid toimetaja pakkus ülesandeid noorematele reporteritele ja kõik olid nõus ülesannet täitma.

Näide välimärkmetest:

19.08 (hommikune periood): Kell 11.30 tuleb uudistejuht ühe noore ajakirjaniku juurde ja ütleb, et oleks kohe vaja minna ühte kiiret lugu tegema. Noor haarabki üleriided ja märkmiku ja tormab toimetusest välja.

Tööpäevade hommikuti oli toimetaja/uudistejuht see, kes ajakirjanikke tehtud töö eest kiitis või teiste kiitused edasi andis.

3.4 Töörütm ja ajakasutus

Vaadeldud ajakirjanike tööpäeva võiks laias laastus jagada neljaks osaks:

a) hommikune periood (kell 9.00 – 12.00). Kõige rahulikum aeg päevast. Visatakse nalja ja kellelgi ei ole kiiret. Kogenumad ajakirjanikud teevad esimesed kõned, noored saadavad pigem e-kirju. Suures osas kulutatakse aega ajalehtede lugemisele ja kohvi tegemisele. Paljudel lõpeb see periood lõunapausiga.

b) lõunane periood (12.00 – 15.00). Mitte veel väga närviline aeg. Toimetusse on juba siginenud vaikus. Kirjutatakse süvenenumalt, telefonikõnede tegemine on muutunud sagedamaks. Oodatakse vastuseid hommikul saadetud e-kirjadele. Toimetaja käest veel väga palju abi ei küsita, igaüks tegeleb oma asjadega.

c) pärastlõunane periood (15.00 – 18.00). Toimetus muutub jälle elavamaks, omavahel räägitakse, visatakse nalja. Toimetaja käib ringi ja küsib, kas ajakirjanikel on abi vaja. Kõige närvilisem aeg. Töölaua ja helistamisruumide vahel jooksmine on kõige sagedasem. Kui hommikul väljasaadetud e-kirjadele pole seni vastatud, hakatakse helistama, muututakse närvilisemaks. Transkribeeritakse hommikul tehtud intervjuusid, üritatakse lugu kokku panna. Kõige intensiivsem kirjutamise, transkribeerimise aeg. Kohvil nii palju enam ei käida, kuid pause tehakse küll.

d) õhtune periood (18.00 – 21.00). Rahulik, kokkuvõtete tegemise aeg. Järgmiseks päevaks valmistumine. Õhtusel perioodil on lood suures osas valmis saanud, tegeletakse pealkirjade, fotode ja küljendusega. Paljud ajakirjanikud on juba toimetusest lahkunud, õhkkond on jälle pingevabam, visatakse nalja. Toimetusse jäänud ajakirjanikud tegelevad kas oma lugude toimetamise ja parandamisega või valmistavad ette järgmist päeva. Kui lahkub toimetaja, jääb toimetuseruum eriti vaikseks. Omavahel enam eriti ei suhelda.

Noored reporterid käisid tihti oma töökohalt ära. Oma töölaua taga paigal istuda kaua ei suudetud. Kõikide vaatluspäevade peale kokku istuti laua taga keskmiselt kakskümmend minutit, seejärel kas sirutati, mindi kohvi või teed tegema või käidi lihtsalt toimetusest väljas.

Näide välimärkmetest:

N2 (noor ajakirjanik): *10.17 läheb laua tagant ära. 10.22 tagasi, läheb uut kohvi tegema. 10.25 uue kohviga tagasi.*

N3 (noor ajakirjanik): 11.09 läheb teed tegema. 11.15 tagasi. 11.26 sööb kommi. 11.28 arutab kolleegiga päevauudiseid. Vahepeal kirjutab. 11.39 läheb ruumist välja. 11.52 tuleb tagasi.

Mitu korda tõusti töökohalt, et lugeda värskaid ajalehti. Mõned ajakirjanikud tegid suitsupause. Kohvi ja teed tehti palju, pooltel vaadeldud ajakirjanikest oli kogu tööpäeva jooksul täis tass laual. Söömas aga käidi vähem. Mõni ajakirjanik päeva jooksul lõunale ei läinudki, kuid lahkus sellevõrra varem. Need, kes toimetusse kauemaks jäid ja kelle lood ka järgmisel päeval lehte läksid, tegid tööpäeva keskel ka lõunapausi.

Kuigi kõigil toimetuses viibivatel ajakirjanikel oli ühe ja sama pikkusega tööpäev, lõpetasid mõned oma tööpäeva alati varem ja teised jäid toimetusse kauemaks. Noored ajakirjanikud tegid lisaks uudiste lugemise pausidele tihti ka Facebooki pause, kus suheldi oma lähedaste ja sõprade mitte allikatega.

Hommikul võeti töötegemist alati rahulikumalt ja lükati asju edasi, pärastlõunad muutusid selle võrra närvilisemaks. Toimetuses vähem töötanud ajakirjanikud olid hommikul enamasti varem kohal ja lahkusid õhtul kõige hiljem. Noorte ajakirjanike tööpäev oli vanematega võrreldes väga fragmenteeritud. Isegi kui vanemad ajakirjanikud tegelesid korraga mitme looga ja noortel on korraga käsil ainult üks lugu, jõudsid vanemad ikkagi oma tööpäevaga varem lõpule, sest ei käinud oma töökohalt päeva jooksul nii palju ära.

Aega kulus ka sellele, kui oodati e-kirjadele vastuseid selle asemel, et helistada. Samuti kulutati aega sellele, et oodata, millal helistamisruum vabaneb, selle asemel, et helistada toimetuse ruumist oma töötelefonilt.

Üsna palju leiti tööaja sisustamiseks kõrvalisi tegevusi. Näiteks veetsid ajakirjanikud aega küüsi viilides. Ühel päeval hakkas üks vaadeldutest oma lauasahtleid koristama. Teise vaatluse ajal oli noortel ajakirjanikel kombeks teha pärast hommikust koosolekut horoskoobilugemispaus.

Mõnel vaadeldud ajakirjanikul oli kombeks oma sülearvuti kaasa võtta ja töölaua juurest ära minna. Kaasa võeti ka kõrvaklapid, mis lubab oletada, et mindi toimetusest välja oma intervjuusid transkribeerima.

3.5 Stressitekitajad

Vaatluse märkmetest selgub, et noorte ajakirjanike ajaplaneerimisoskus võib neile päeva jooksul tuua kaasa korraga väga palju stressi. **Tihti käiakse töölaua tagant ära**, palju on

ootamist ja närvitsemist. Tundub, et mõnele ei mõju hästi ka toimetuse ruumis kirjutamine, sest **intervjuusid käiakse transkribeerimas mujal**. Toimetuses ei helistata, seda eelistatakse teha oma mobiiltelefonilt. Nooremad reporterid kirjutavad küsimused parem omale märkmikusse ette, kui improviseerivad. Vanemad improviseerivad rohkem.

Pärastlõunasele, kõige närvilisemale perioodile kuhjub väga suur osa loo kirjutamise tähtsatest momentidest. Ühteaegu tehakse intervjuusid, transkribeeritakse, kirjutatakse ja toimetatakse. Samas tuleb tegeleda ka fotode otsimise, küljenduse ja vajadusel infograafikaga. Vaatluste ajal oli ka olukordi, kus just sel perioodil toimetaja ajakirjanikul mõnele päeva jooksul tekkinud teemale kiire kommentaari võtta palus. Kui kiiret kommentaari vaja oli, pöördus toimetaja selle tarvis alati just noorte ajakirjanike poole.

Toetav toimetamine on üks faktor, mis stressi tekkimist pärsib. Toimetaja/uudistejuht on ajakirjanike jaoks pidevalt saadaval, proovib ise abistada ja vastab ajakirjanike küsimustele. Ta motiveerib ajakirjanikke töötama ja innustab neid takka.

Kogenumad ajakirjanikud helistasid rohkem ja saatsid e-kirju vähem kui noored. Kogenematumate ajakirjanike jaoks oli e-kirjadele vastuste ootamine (ja nende mitte saamisel tihti ikkagi lõpuks helistamine) stressi tekitav faktor. Siit johtub, et **valik, kuidas allikaga kommunikeeruda, on ajakasutuse juures väga suure tähtsusega.**

4. JÄRELDUSED JA DISKUSSIOON

Selles peatükis seon vaatlustulemused teooriaga ja leian nii vastused oma uurimisküsimustele. Kuna olen ka ise noore ajakirjanikuna mõnda aega toimetuses töötanud, võtan diskussiooni osas appi ka oma töökogemused, seostan neid vaatlustulemuste ja teooria peatükis kirjutatuga.

4.1 Järeldused

4.1.1 Noorte ajakirjanike tööruutin

Uuringu tulemustest selgub, et noorte ajakirjanike tööpäev on väga killustunud. Pidevalt käiakse oma töökohalt ära, tehakse kohvi- ja teepause. Ka allikatega suhtlemiseks ei jääda oma kohale. Merili Nikkolo (2015: 57) leidis oma magistritöös, et üks stressitekitavatest faktoritest on töökeskkond. Noorte ajakirjanike soovi pidevalt oma töökohalt lahkuda võib seostada sellega, et oma töölaud ja ümbritsev keskkond tekitavad neis stressi ja vähendavad töömotivatsiooni. Võib-olla saab seda vaadelda ka stressi ennetava tegevusena, ressursside kogumisena, mida stressirikas olukorras hiljem vaja läheb (Buchanan ja Keats, 2011: 134).

Ometi muudab selline käitumine päeva väga killustatuks, tekitab lisapingeid ja mõjub omakorda ajaplaneerimisele. Kui noor ajakirjanik tükitab päeva pidevalt väikeste pausidega ja töökohalt ära käimisega, muudab see päeva pikemaks ja lisab survet pärastlõunasele perioodile, kuhu kuhjuvad kõik ülesanded. Sel pingelisel perioodil tehakse pause vähem ja töötatakse suure surve all. Kui nii suur osa noore ajakirjaniku päevast ei oleks pausidega hõivatud, jääks rohkem aega tööle ning ajakirjanik ei peaks hiljem ületundidega pausideks võetud aega kompenseerima.

Vanemad ajakirjanikud on enesekindlamad, oma töökohaga harjunud ja tunnevad end seal mugavalt. Seetõttu istusid nad suurema osa päevast ka oma töökohal, kirjutasid ja helistasid seal ning lahkusid oma töölaua tagant märgatavalt vähem kui noored kolleegid.

Vaadeldud toimetuste ajakirjanikud ei pidanud küll väga palju tegelema teistesse meediumitesse sisu tootmisega, kuid sellegipoolest tulid selgelt välja erinevused noorte ja vanemate ajakirjanike tööruutinides. Niimetatud uudistetsüklist ja igaminutilisest tähtajast (Karlsson ja Strömback, 2010: 4) tekkiv ajasurve mõjutab siiski pigem noori kui vanu ajakirjanikke. Tuleb tõdeda, et kui toimetajal oli vaja mõnd kiiret kommentaari, siis pöördus ta noorte ajakirjanike poole ja vanematel lasti pigem rahulikult oma lugudega tegeleda. Olgugi, et enamasti hõlmasid need ülesanded ühe kiire kõne tegemist, tähendas ka see, et ajakirjanik pidi ikkagi enne kõne tegemist teemaga tegelema ja end kurssi viima. Selliste ülesannete täitmise

aeg langes tihti pärastlõunasele perioodile, mis on kõige kiirem aeg noore ajakirjaniku päevas. Ka selgub vaatlustulemustest, et noorte ajakirjanike tööpäev kestis kauem kui vanemate oma.

4.1.2 Noorte ajakirjanike ajaplaneerimist mõjutavad aspektid

Üks suuremaid erinevusi noorte ja kogenumate ajakirjanike vahel on allikatega suhtlemise viisi valik. Kui kogenumad ajakirjanikud eelistavad allikatele pigem helistada ja seda oma töölaua tagant lahkumata, siis nooremad suhtlevad pigem e-kirja teel. Kui nooremad ajakirjanikud helistavadki, siis teevad nad seda reeglina toimetusest väljaspool, helistamisruumis või helistavad oma isiklikult mobiiltelefonilt toimetuse koridoris.

Kui allikas palub noorel ajakirjanikul saata küsimused e-kirja teel, siis teeb noor ajakirjanik seda üsnagi lihtsalt. Kogenumad ajakirjanikud aga survestavad allikat pigem telefonis vastama ja hoiavad nii aega kokku. Noored ajakirjanikud peavad ootama e-kirja teel vastuste saamist, see raiskab aega ja tekitab stressi. Seda enam, et seda, millal vastused e-kirja teel saabuvad, ei saa noor ajakirjanik ise kontrollida ja seega kaotab rolli oma aja peremehena, mis on aga pinge allikas (Elacqua ja Jex, 1999: 187).

Vaatluspäevadel saabusid e-kirja teel lubatud vastused tihti alles kella 15-16 ajal pärastlõunal ja sedagi tihti alles siis, kui ajakirjanik oli allikale meeldetuletava kõne teinud. Nii sai noor ajakirjanik loo kirjutamise juurde asuda alles siis, kui vanemad juba tööpäeva lõpetamas olid. See aga venitas nende tööpäeva pikemaks ja sundis neid toimetusse jääma viimastena, siis kui kõik teised juba lahkunud olid. Pikad tööpäevad võivad soodustada töö ja eraelu konflikti tekkimist, mis on aga omakorda üks stressi allikatest (MacDonald *et al*, 2016: 39).

Lisaks saab allikas e-kirja teel küsimustele vastates oma vastuseid lihvida ja kui vastus küsimusest mööda minema hakkab, ei saa ajakirjanik allikat õigele küsimuse juurde tagasi juhtida või täpsustavaid küsimusi küsida. Nii annab ajakirjanik oma autonoomia allika kätte ja ei oma täit kontrolli selle info üle, mida allikas talle annab.

E-kirja teel vastates ei näe ajakirjanik ka allika reaktsiooni küsimustele ega saa selle põhjal oletada, kas allikas ikka räägib täit tõtt. See võib omakorda mõjuda ajakirjandusliku sisu kvaliteedile. Ajakirjanik võib allika vastuseid valesti tõlgendada (näiteks naljaga öeldut tõsiselt võtta) ja sellega tekitada endale hiljem lisastressi artiklis avaldatu mitte tõele vastavuse tõttu. Valeinfo avaldamise riski noor ajakirjanik endale lubada ei saa, see on omakorda pingeallikas (Ihnatova ja Kopecny, 2014: 4).

Allikaga kokkusaamine ei ole eriti populaarne ka vanemate ajakirjanike seas, kuid seda tehakse siiski tihedamini kui noorte ajakirjanike puhul.

4.1.3 Toimetusepoolne tugisüsteem

Vaadeldud toimetuste näitel on toimetusepoolne tugisüsteem toimiv ja täiesti olemas. Toimetaja/uudistejuht oli igale ajakirjanikule pidevalt kättesaadav ja kui ajakirjanikud temalt midagi ei küsinud, tundis ta ise huvi, kuidas reporteritel läheb. Eriti palju pööras ta tähelepanu noortele ajakirjanikele. Kui Reinardy (2009: 44) sõnutas on üheks stressi tekkimise allikaks noorte ajakirjanike puhul puuduv tugisüsteem, siis vaadeldud toimetuste näitel seda väita ei saa. Tugi toimetaja näol on noorele ajakirjanikule kogu tööpäeva jooksul olemas. Samas on toimetaja huviorbiidis pigem konkreetseid lugusid puudutavad probleemid ja näiteks stressitekitavalt väikest palganumbrit puudutava murega tuleks pöörduda peatoimetaja poole.

Ka ajakirjanike omavaheline suhtlus toimis vaatluse põhjal üsna hästi. Kui keegi kolleegidelt abi palus, sai ta alati vastuse ja kunagi ei öeldud näiteks ajapuuduse tõttu ära. Samuti naljatati koos ja leevendati nii stressi. Seega toimetusepoolse tugisüsteemi puudumist stressifaktorina pigem välja tuua ei saa.

4.2 Vastused uurimisküsimustele

1. Kuidas erinevad noorte ja kogenumate ajakirjanike töömeetodid?

Üks suuremaid erinevusi noorte ja kogenumate ajakirjanike töömeetodites on allikatega suhtlemine. Nooremad eelistavad e-kirja teel suhtlemist, samal ajal kui vanemad teevad intervjuusid pigem telefoni teel. Kui vanemad ajakirjanikud kasutavad allikatega näost-näku kohtumise võimalust harva, siis nooremad ei tee seda sisuliselt üldse.

Kogenumad ajakirjanikud eelistavad töötada oma töölaua taga. Nende tööruutinis on pause vähem, kuid need on pikemad. Pauside ajal tuuakse endale töölaua taha kohvi või sirutatakse. Nooremad ajakirjanikud seevastu käivad oma laua tagant ära väga tihti. Töölaua taga kirjutada suudetakse keskmiselt 10-15 minutit, seejärel tehakse paus.

Sama kehtib ka helistamise kohta. Kui kogenumad ajakirjanikud eelistavad kõnesid teha oma töölaua tagant, samal ajal otse oma tööarvutisse intervjuueeritavate vastuste kohta märkmeid tehes, siis noored helistavad allikatele pigem toimetuste helistamisruumides või koridorides. Sealjuures rääkisid vaadeldud noored ajakirjanikud telefoniga väga tasasel häälel, samal ajal kui kogenumate ajakirjanike hääletoon oli enesekindel ja vali.

Kogenumate ajakirjanike töömeetodeid analüüsid selgub, et nemad juhivad oma aega noorematega võrreldes paremini, on seetõttu efektiivsemad ja saavad töö kiiremini valmis. Kogenumad ajakirjanikud tegelevad üheaegselt kirjutamise, toimetamise ja info kogumisega. Noorte ajakirjanike töömeetodite tõttu möödub suur osa nende päevast oodates, kirjutamine jääb viimasele hetkele ja tööpäev on fragmenteeritud. See lubab järeldada, et noorte ajakirjanike otsused kommunikatsioonivahendite valikul mõjutavad nende ajaplaneerimist ja saavad seeläbi stressiallikateks.

2. Milline on noorte ajakirjanike ajaplaneerimisoskus?

Noorte ajakirjanike ajaplaneerimisoskus tekitab neile stressi, mis on tegelikult välditav. Kommunikatsioonivahendite valikutega kuhjatakse suurem osa tööülesannetest pärastlõunasse ning tekitatakse iseendale suurem ajasurve. Võrdluseks toon kogenumad ajakirjanikud, kes saavad oma tööpäevadega varem lõpule, ent alustavad hiljem. Noored ajakirjanikud jõuavad tööle varem ja lahkuvad pigem hiljem. Nende päevades on palju ootamist ja aega, kus ajakirjanik ei saagi midagi teha, sest ootab e-kirja teel saabuvasid vastuseid oma küsimustele. Telefoni teel oleks noorel ajakirjanikul võimalik need vastused kätte saada palju kiiremini ja ootamiseks kuluvat aega kasulikult kasutada.

Ootamisega ei kasutata samuti tihti sihtotstarbeliselt, näiteks materjali kogumiseks või järgmise teema otsimiseks. See aeg kulutatakse sotsiaalmeedia- ja kohvipausidele. Ilmselt kasutatakse selliseid pause omal moel stressi vähendamiseks. Võib oletada, et noored ajakirjanikud muretsevad e-kirjaga saabuma pidanud vastuseid oodates ja ei suuda seega tööle, näiteks taustainfo või järgmise teema otsimisele, ümber lülituda. Nii kasutavadki nad pause, et mõtteid mujale saada. Kuigi esmapilgul võivad sellised pausid olla lõõgastavad ja stressi vähendavad, siis tegelikult venitavad need tööpäeva pikemaks ja jätavad loo kirjutamiseks vähem aega.

Samuti kulutavad noored ajakirjanikud palju aega helistamiseks toimetusest väljas käimisele. Kui kogenumad ajakirjanikud märgivad allika öeldut üles juba kõne ajal ja säästavad sellega aega, siis nooremad ajakirjanikud kulutavad kõigepealt aega helistamisruumi vabanemise ootamisele ja hiljem kõne oma tööarvutisse ümber transkribeerimisele. Transkribeerima peavad loomulikult ka vanemad ajakirjanikud, kuid nad kasutavad eri võtteid, et hiljem kiiremini olulisi nüansse üles leida. Näiteks on juba kõne ajal tähtsamaid märksõnu üles tähendanud, mis võib tähtsa info eristamise neile hiljem lihtsamaks muuta.

Nii kulutavadki noored ajakirjanikud suure osa oma tööpäevast lihtsalt ootamisele ja pausidele. Tööpäeva kõige intensiivsem osa on pärastlõunane periood (vt ptk 3.6). See aeg on ka kõige stressirikkam, kuna loo tähtajani ei ole enam kaua jäänud. Tihti alustavad noored ajakirjanikud alles siis hommikul väljasaadetud e-kirjadele vastuste saamiseks helistamist, peavad loo kokku kirjutama, muretsema pildi, küljenduse ja vajadusel infograafika pärast. Samuti tuleb mõelda järgmise päeva teemale ja seega kuhjub tööpäeva viimastele tundidele suurem osa kogu tehtavast tööst.

3. Milline on töömeetodite mõju stressi tekkimisele?

E-kirjade valimine helistamise asemel toob kaasa ootamise, närvilisuse, oma aja üle kontrolli kaotamise ja seega stressi tekkimise. E-mail on asünkroonse kommunikatsiooni viis ja noor ajakirjanik ei saa kontrollida, millal tema e-kirja teel edastatud küsimustele vastatakse ja kas vastused on ka piisavalt põhjalikud. Ise olen ajakirjanikuna töötades mitmel korral seisnud silmitsi olukorraga, kus olen pea kogu päeva e-kirja teel saadetud küsimustele vastuseid oodanud. Vastused saabuvad aga vahetult enne tööpäeva lõppu, sisaldavad väga palju kantseliiti ja annavad suures osas infot, mida mina ajakirjanikuna juba dokumentidest lugenud olen. Vastuste ootamine tekitab stressi ja koondab tööpäeva suurima pinge lühikesele ajavahemikule.

Tööpäev muutub sel viisil pikaks, mis võib omakorda viia töö ja pereelu konflikti tekkimiseni. Noor ajakirjanik ei ole päeval oma aega täiel määral kasutanud ja peab seetõttu tegema ületunde. Ületundide tegemine on aga von Onciuli (1996: 314) järgi üks stressifaktoritest.

Pidevalt oma töölaua tagant ära käimine muudab tööpäeva killustatuks ja keskendumise raskeks. Kui vanemad ajakirjanikud kirjutavad loo valmis ühe korraga, siis noored katkestavad protsessi pidevalt ja teevad hiljem mitut asja korraga.

Mitme asjaga korraga tegelemine väikese aja jooksul aga võib viia ajakirjandusliku kvaliteedi langemiseni, mis samuti on üks stressi allikas. Noorel ajakirjanikul ei jää piisavalt aega, et oma tekst mitu korda üle vaadata ja vajadusel küsimusi tekitavaid kohti parandada. Loomulikult on selle töö jaoks toimetustes olemas ka toimetajad, kuid kui noor ajakirjanik iseendale seatud standardeid ei ületa, võib see viia eneses pettumise ja stressini.

Samuti näib vaatlustulemuste põhjal, et noored ajakirjanikud ei tunne end toimetustes mugavalt või käitatakse närviliselt mingil muul põhjusel. Tihti käiakse töökohalt ära lühikesteks pausideks ja ka pikemat aega nõudvate ülesannete tegemiseks lahkutakse oma töökohalt.

Toimetusest lahkudes võtab noor ajakirjanik ise endalt ära võimaluse vajadusel igal hetkel küsimuste korral toimetajaga suhelda või kolleegidelt abi paluda. Nii võib noorel ajakirjanikul tekkida ekslik mulje, et toimetusepoolne tugisüsteem on puudulik, kuigi tegelikult on ta ise kolleegidest kaugenenu. Kolleegidest kaugenemine võib viia ka töökohast kaugenemiseni ja see omakorda läbipõlemiseni.

Igapäevane kurnatus, pingeline ja ebameeldiv töökeskkond sillutavadki noore ajakirjaniku tee läbipõlemiseni. Kui noored ajakirjanikud aga läbi põlevad, mõjub see halvasti kogu valdkonnale. Stressis ajakirjanik ei suuda toimida samuti nagu terve ja energiline ajakirjanik. Seega võib langeda ajalehe ajakirjanduslik kvaliteet ja tekivad vead.

4.3 Diskussioon

Kuigi keskendun oma uuringus suuresti noorte ja kogenumate ajakirjanike vahelistele erinevustele, on väga tähtis ka iga indiviidi erinev iseloom. Nagu teooriapeatükiski öeldud, vajab mõni ajakirjanik stressi loominguks töö alustamiseks. Samas ei ole igapäevane stress ja iseendale stressi tekitamine kindlasti töö kvaliteedile kasulik.

See, et allikatega suhtlemise vahendid noorte puhul kogenumatest erinevad, on mõnes mõttes ka paratamatu. Kui veel mõni aeg tagasi oli helistamine sisuliselt ainus mõeldav viis üldse allikaga ühenduse võtmiseks, siis nüüd võib allikale kirjutada ka näiteks sotsiaalmeedias. E-kirjade saatmine on muutunud tavaliseks ja paljud allikad eelistavad just seda varianti, et omada paremat kontrolli oma vastuste üle. E-kirja teel ajakirjanikuga suhtlemine annab allikale võimaluse oma vastust viimse piirini lihvida ja konfliktsete teemade puhul ei ole see ajakirjaniku jaoks kindlasti parim valik. Eheda emotsiooniga vürtsitatud vastused ja vajaduse korral juurde küsimine või vastuste täpsustamine on selliste lugude puhul ajakirjaniku jaoks hädavajalikud. Kahjuks on noored ajakirjanikud tihti nõus nii-öelda alla andma, lähevad esmapilgul lihtsama vastupanu teed ning saavad oma küsimused allikale e-kirjaga, ise esialgu taipamata, et see võib mõjuda halvasti loo kvaliteedile ja muudab raskemaks ka nende enda ajaplaneerimise. Õhku jääb ka variant, et allikas küsimustele lubadusest hoolimata üldse ei vastagi. Telefonitsi suheldes või näost-näku kohtudes on see võimalus välistatud.

See, et noored ajakirjanikud oma tööpäeva pidevalt töölaua tagant lahkumisega killustatuks muudavad, võib olla tingitud kogenumatusest ja ebakindlusest. Näiteks see, et toimetuse ruumides helistada ei julgeta, tuleb tuttav ette ka minu enda kogemusest. Esimestel praktikasuvedel läksin alati helistamisruumi ja kui see oli kinni, kulutasin oma aega ruumi

vabanemist oodates. Minu kogemuse põhjal tulenes selline käitumine hirmust vanemate kolleegide ees. Täpsemini öeldes ebakindlusest – äkki küsin midagi valesti ja ei tea küll, mis nad minust siis arvavad, kui nii rumalaid küsimusi küsin. Seetõttu eelistasingi pigem üksi helistamas käimist, sest nii julgesin küsida kõike, mis pähe tuli.

Töötavate ajakirjanike puhul võivad motiivid muidugi teistsugused olla. Taaskord tuleb mängu iga indiviidi erinev iseloom. Mõni vajabki keskendumiseks ja mõtlemiseks üksindust, vaikust ja rahu. Samas oli üsna vaikne ka toimetuse ruumis, niisiis jääb näiteks toimetusest väljas transkribeerimise soov esialgu arusaamatuks. Küll aga võibki põhjendada seda näiteks ebameeldiva ja stressirohke töökeskkonnaga. Kui ajakirjaniku jaoks seostub tema töölaud ja toimetuse ruumis kirjutamine pikkade tööpäevade ja stressiga, siis ei taha ta loomulikult seal kogu oma tööpäeva veeta.

Ka toimetajaga suhtlemine võib noorele ajakirjanikule mõjuda mitut moodi. Ühtepidi on see, et toimetaja on pidevalt olemas ja abivalmis noorele ajakirjanikule kindlasti toeks. Ta saab alati küsida, kui midagi ei tea või kui millegagi hädas on. Teistpidi võib aga see, kui toimetaja uurib, kuidas ajakirjanikul läheb, tekitada lisastressi. Noor ajakirjanik tunneb, et teda kontrollitakse ja ta ei saa oma tööd rahus teha. Kui toimetaja uurib, kuidas noorel ajakirjanikul läheb, võib noor ajakirjanik järeldada sellest, et peaks oma tööga olema juba kuhugi jõudnud, ja kui ei ole, tekitab see hirmu ja läbikukkumistunnet. Kui noor ajakirjanik näeb kõrvalt, et vanem kolleeg viskab toimetajaga koos nalja ja tema käest ei uuri toimetaja, kui kaugel ta oma tööga on, tekitab see veel enam mulje ebavõrdsusest ja võib mõjuda stressifaktorina.

Ka otsitakse endale pauside ajal asendustegevusi. Käiakse kohvi tegemas, lootes, et see ergutab meeli, suheldakse Facebookis lähedaste ja sõpradega, lootes, et kui vestlus lõpeb, on e-kiri allika vastustega saabunud. Seda võib järeldada sellest, et oma töölaua taha jõudes värskendavad noored kohe oma postkasti. See jätab mulje, et oodatakse kirja. Loetakse ajalehti ja nagu ühel vaatluspäeval juhtus – koristatakse töö tegemise asemel isegi sahtleid. Asendustegevused võtavad enda alla väga suure osa noorte ajakirjanike tööpäevast. Samal ajal tuleb aga loo valmimise tähtaeg üha lähemale ja aega päriselt artikliga tegelemiseks jääb üha vähemaks.

Uuringu tulemustest järeldub, et noore ajakirjaniku igapäevas on palju väikseid nüansse, mida kogenumatest kolleegidest erinevalt tehakse ja mille paremini planeerimine aitaks tegelikult

stressi vähendada ja seeläbi võib-olla ka läbipõlemist ära hoida. Kõige tähtsam ja lihtsam neist on allikaga suhtlemise viisi valik.

Stressifaktorid on ajakirjaniku ameti olemusse juba sisse kodeeritud – emotsionaalsed vestlused allikatega, ajasurve, madal palk ja pingeline tööprotsess. Seega peaks iga ajakirjanik proovima neid faktoreid ise mitte juurde tekitada. Noorte ajakirjanike puhul jääb minu vaatlustulemuste põhjal aga ajaplaneerimise oskusest vajaka ja tahtmatult tehakse ise oma töö veelgi raskemaks. Kuigi vaadeldud toimetuses see lühikese ajaperioodi jooksul välja ei tulnud, on noortel ajakirjanikel siiski vaja ka mitut ülesannet korraga täita ja sisu tootmiseks kasutada erinevaid meetodeid, näiteks ka videopilti. Ka kiired kommentaarid, mida toimetaja vaadeldud toimetuses just noortel ajakirjanikel küsida palus, viitavad sellele, et noored ajakirjanikud peavad kogenumatest rohkem rööprähklema. Mitme tegevuse sama aja sisse mahutamise teeb ajaplaneerimise jällegi keerukamaks, mis taaskord stressi tekitab.

Toimetusi jälgides tundus, et nooremate ajakirjanikega võrreldes vanemad ajakirjanikud ise endale stressi juurde ei tekita ja proovivad töö ja eraelu lahus hoida. Kui ajakirjanik võib töölt koju minnes rahulikult hingata, sest on jõudnud oma loo mitu korda üle kontrollida, ajast pole puudu tulnud ja vahelduseks saab töömõtted peast heita, on võimalik säilitada ka vaimne tervis ja heaolu.

Minu töö tulemustest selgub, et noored ajakirjanikud teevad kommunikatsiooniviiside valikul otsuseid, mis muudavad nende ajaplaneerimise keeruliseks. See mõjub omakorda stressifaktorina ja võib viia läbipõlemiseni.

4.4 Meetodikriitika

Minu uuringust jäi palju aspekte välja. Näiteks ei selgunud vaatlustes see, kuidas mõjutab allikatega suhtlemine ajakirjanikku emotsionaalselt, kuigi ka see on üks tähtsamaid stressi tekkimise allikaid. Samamoodi ei saanud ma vaatluse teel teada seda, kui palju noored ja kogenumad ajakirjanikud kodus oma töö peale mõtlevad ja kui pikalt jätkub tööprotsess, näiteks teema otsimine, hiljem toimetusest lahkudes. Ka ei õnnestunud mul tutvuda sellega, mis toimus toimetuse ühises Skype'i vestluses. Võimalik, et see on omakorda üks stressi leevendav faktor, kus tehakse nalja ja tööülesannete pärast ei muretseta. Samas on võimalik ka vastupidine variant, kus igauks jagab vestluses oma probleeme ja koormab nendega ka kolleege.

Vaatlused lubasid mul küll jälgida ajakirjanikke kogu nende tööpäeva vältel, kuid kindlasti ei suutnud ma üles tähendada kõigi vaatlusaluste iga käiku ega ka näiteks seda, kui tihti konkreetselt keegi sotsiaalmeedia pause tegi ja mida vaatlusalused näiteks oma telefonides tegid. Ka seal võisid nad allikatega suhelda, neile sõnumeid saata või nendega Facebookis kirjutada. See jäi minu meetodi puhul aga teadmata.

Ka on kasutatud meetodi üks miinustest see, et vaatleja näeb maailma ikkagi läbi oma subjektiivsete silmade. Absoluutselt kõiki tegevusi on võimatu üles märkida ja mõne tegevuse lähemal jälgimisel võib muu tähtis tähelepanuta jääda (Sapsford and Jupp 2006:59). Proovisin küll üles märkida kõik, mida vaatlusalused päeva jooksul tegid, kuid alateadlikult võisin keskenduda mõnede tegevustele, mis mulle tähtsad tundusid ja päris kõike mitte märgata.

Kriitiliselt võib suhtuda ka valimisse. Jälgisin kokku 13 ajakirjanikku ja kaht toimetajat/uudistejuhti. Kitsaskoht on kindlasti see, et vaadeldud ajakirjanike seas ei olnud noorte ja kogenumate suhe tasakaalus. Kogenumaid ajakirjanikke oli valimis vähem ja seetõttu võis nende tööpraktikatele keskenduv materjal jääda ebapiisavaks.

Samuti tuleb kindlasti märkida, et selle uuringu tulemuste näol on tegu siiski vaid paari vaatluse põhjal saadud tulemustega. Vaatlused toimusid kahes erinevas toimetuses ja kestsid piisavalt kaua, mis annab alust uskuda, et vaatleja kohalolu tõttu oma käitumist ei muudetud. Samas ei kehti minu uuringus saadud tulemused kindlasti kõigi noorte ajakirjanike kohta.

Edaspidistes uuringutes saaks uurida näiteks seda, kui palju aega veedavad noored ajakirjanikud oma töökohal ja kui palju sellest eemal ning kuidas see tööritmi mõjutab. Samuti oleks põnev uurida seda, kuidas erineb lugude kvaliteet ja sisu, kui ajakirjanik saab vastused telefoni teel, e-kirja teel või kohtub allikaga otse. Kui allikaga suhtlemise viisi valik ajakirjandusliku materjali sisu mõjutab, saab sellega omakorda seostada ajakirjaniku vastutusest lähtuvaid stressifaktoreid.

5. AVALDATUD TEADUSARTIKKEL

Järgnevalt on esitatud avaldatud teadusartikli „Time-efficient and time-consuming practices among journalists in communicating with the sources“ (DOI: https://doi.org/10.1386/cjcs.9.1.25_1) inglisekeelne täistekst.

Minu roll teadusartikli kirjutamisel oli empiiriliste andmete kogumine (vt ptk 2) ning meetodi ja valimi peatüki kirjutamine. Samuti aitasin Signe Ivaski juhendamisel kirjutada teooria peatükki ja tulemusi. Esimese analüüsiga tegeles Signe Ivask, kes seejärel kaasas mind protsessi. Analüüsis otsisin juhendaja ettepanekul kõikidest empiirilistest materjalidest leitud aspektidele juurde lisanüansse. Siinjuhul andis juhendaja esialgu vabad käed ja pidin iseseisvalt kogu materjali veel kord läbi analüüsima, et leida seoseid tegevuste vahel. Artiklis on bakalaureusetöös käsitletud küsimust uuritud laiemas plaanis ning küsimuse laiapõhjalisemaks analüüsiks empiiriliste andmete hulka suurendatud. Artiklile järgnevas peatükis toon ära bakalaureusetöö ja artikli tulemuste kokkuvõtte.

Time-efficient and time-consuming practices among journalists in communicating with the sources

Signe Ivask, Heleri All and Kairi Janson, University of Tartu, Estonia

Abstract

The aim of this study was to observe how journalists manage their time and what are the most time-consuming practices. Empirical data were gathered by using a non-participant observation in a national daily newsroom and two participant observations in a national daily and in a local newspaper newsroom in Estonia. There were two focus group meetings with journalists with less than five years of experience in May 2016 and in September 2016. Results show that journalists with less than five years of experience had trouble with managing their time; for example, they mainly contacted the source via e-mail, which led to stress-induced situations and the usage of questionable sources. Journalists with more than five years of experience had established routines and managed to divide time between different topics simultaneously. They were reluctant to use e-mails and relied mainly on traditional methods: calling or meeting the source.

Keywords

newspaper journalists, e-mail, telephone, stress, time management, sources

Introduction

In this article it is proposed that the less experienced journalists' stress is caused not only by the still developing network or working in a new environment as is suggested by Cook and Banks (1993), but by the weak time management, absence of autonomy and confidence as well. Experienced journalists have more sources at hand, the knowledge of how the newsroom works, developed working routines and understanding of time management (1993). Yet, dissatisfaction with the work could lead young journalists to turnover (Reinardy 2011b), and this means having less qualified journalists in the future.

Estonia, with a population of 1.3 million, has 30 pay newspapers that are under an umbrella organization, Estonian Newspaper Association (EALL). Four of them are national dailies, eighteen are local newspapers, seven are weeklies and one is a monthly. A national daily *Õhtuleht* has the biggest circulation with 47,800, followed by *Postimees* with 47,600. *Pärnu Postimees* has the biggest circulation of 11,800 among local newspapers (Estonian Newspaper Association 2016).

Theoretical background

The facet of being a journalist has changed during the last decade from being a reporter for one medium to a multitasking information distributor for several mediums at once. The rise of online journalism and the collapse of the old economic model in newsrooms have led to serious issues in journalism.

Advertisers have moved away from newspapers and ended up on the Internet, not only on online outlets but on social media as well. Newspapers have suffered loss in revenues and have not recovered from it (Leurdijk et al. 2014). Newspapers are trying to find a way out of this situation, to make a profit, for example, using pay-walls to earn extra income. However, it could be said that at the moment they have not found a sustainable solution (Leurdijk et al. 2014), as

there is a lack of willingness to pay for online news (Simon 2014) because people could previously find news online 24/7 and for free (Nieminen 2015).

Dailies cannot afford to hire more journalists to write for different mediums – either only for the newspaper or for the online outlet. A reduced number of journalists must produce more material now that the online platform is a part of a newspaper's newsroom (Nieminen 2015).

Time and deadlines have always played a central role in journalists' work and time management is a valuable skill nowadays (Örnebring and Mellado 2016; White 2016). Instead of writing for just the newspaper, most journalists write and create content (e.g., videos) for online platforms as well. New media needs new sets of skills to carry out the increased workload (Leurdijk et al. 2014; Hermans et al. 2009) and many of the journalists might not master them (Spyridou et al. 2013).

Production of content that takes into account all of the characteristics of different mediums by one reporter is more time-consuming than just creating material for one medium, but constant updating and uploading of news and creating content for different platforms means that less time is spent in the creation of each news item (Larrondo et al. 2016). Over half of the Estonian journalists think that there is less time to do background investigation, and yet the number of working hours have increased (Harro-Loit and Lauk 2016).

Quite often newspaper journalists do not get bonuses (e.g., money, free days, etc.) for creating content for online as an 'extra' to their newspaper work (Simon 2014). The creation of content for different mediums influences journalistic routines, because journalists need to cope with different speeds of the news cycle: the dailies cycle is different from the online cycle. And coping with the different paces makes it harder for journalists to fulfil the watchdog role, and yet the demand for online news has never been higher (Craig 2016; Leurdijk et al. 2014).

In addition to these problems, there are examples of how newsrooms cannot keep up with the online demands and are dependent on voluntary work, such as crowdsourcing (Simon 2014). This begs the question of reliability and credibility. So in the end, the ones who suffer the most are the citizens who depend on correct and reliable media (Nieminen 2015).

The Internet is considered by journalists to be a good way to disseminate the news to audiences, but some journalists are afraid of losing the traditions in journalism (Fortunati et al. 2009). There are discussions on ‘slow journalism’ and reclaiming slowness in a new media-directed world (Craig 2016), but we argue that the ones who have the right to reclaim it are autonomous, experienced (with a remarkable source network) and, therefore, valued journalists. Younger journalists with less experience do not have the self-confidence and authority to be outspoken about dissatisfaction.

Although the Internet makes information gathering faster (Pavlik 2000), journalists should verify the information gathered. Anonymity obstructs assessment of the value and credibility of the information (Lecheler and Kruikemeier 2016), because when a journalist or a reader does not know where the information is from, one cannot evaluate the credibility or agenda of the sources. Working on creating different content for different platforms may lead to the issue of using social media as a source. One of the reasons is time pressure; traditional channels are slower in the process of collecting information (Ibid).

In time-dependent situations, journalists have a tendency of relying on already familiar sources (van der Meer et al. 2016). The selection of sources is one of the key questions, because sources have an agenda-setting function (McCombs 2005). At times journalists are passive to recognize or pay attention and act on the frames implemented by the organizations, because journalists’ aim is to disperse the news (Hänggli 2012). These routines might bring along a lack of objective information, and a question of credibility arises from using familiar sources over and over again (Reich 2011).

Online and phone communication

People choose communication methods based on their individual needs. The usage of communication technologies is only useful when respondents also use them (Ku et al. 2013; Hermans et al. 2009; Markus 1994).

E-mailing as a text-based format is used when the partner is not available in real time, and so one could answer when he or she has time for it. Phone, on the other hand, has the characteristic

of synchronicity and is used when person is not available via IM (*instant messaging*) or e-mail. This suggests that it should be the first choice over e-mail, which delays feedback (Artemio Ramirez et al. 2008).

One thing that is unconventional about online communication is the loss of non-verbal information (non-verbal modalities, facial expressions, voice tone, etc.). The text itself stands on its own, meaning it does not carry any additional information that would help reporters to understand their sources (Gradinaru 2016; Preece and Maloney-Krichmar 2003).

Journalists combine newsgathering via telephone, personal interviews, online researching and press conferences (Lecheler and Kruikemeier 2016). Despite new opportunities in the newsgathering process, journalists prefer ‘traditional elite sources’ (Lecheler and Kruikemeier 2016). Established journalists use the Internet for finding and assessing the importance of different topics, but the telephone is still the most important tool used in research (Machill and Beiler 2009).

Older journalists have been shown as being less active in terms of using ‘computer-aided’ possibilities in news writing. There is an exception and it is e-mailing – this technique is used equally by all journalists. At the same time, ‘non-computer-aided’ (e.g., phone calls, faxes, etc.) research tools are used in the same amount by both less and more experienced journalists.

Time and time management

Time management has many definitions. It may be described as having control over time (Lakein and Leake 1973) or as an individual having the capability of finishing tasks and goals in an effective manner (Schuler 1979). A more recent definition says that time management is an ‘effective use of time while performing certain goal-directed activities’ (Claessens et al. 2007: 262). Individuals have different practices of how to be effective and use time efficiently (Amato et al. 2014).

Newsrooms have changed due to the competitive market and wanting to be on top of digital innovations. Being a newspaper journalist used to be a one-deadline job, but due to different platforms that are used in newsrooms it can be a mixture of simultaneous deadlines (Reinardy

2013). But the work has to be done with diminishing resources – the result of laying off journalists (Reinardy 2009). The workload of dismissed journalists is now on their colleagues and especially on the younger generation of journalists, because multitasking and using new technology is easier for them (Nikunen 2013: 12).

Due to this change, time management is of utmost importance. Tasks that need fast reaction attract young journalists to the newsroom, and the question here lies between what is required and what can be carried out realistically (Ottosen 2012). Skilled time management can lessen the time pressure produced by a deadline, which is associated with depression and stress (Roxburgh 2004; Tyrkkö and Karlqvist 2015).

Poor time-management skills can bring along decrease in a journalists' work quality or using of questionable sources – for example, using familiar sources (van der Meer et al. 2016). Journalists need standardized routines in news production, so that they can feel like they are in control of their time and work tasks (Lund 2016). In addition, young journalists, who see a bright future in journalism, put themselves in danger of disseminating false information due to the lack of time, which could ruin their career (Ihnatova and Kopečný 2014: 4).

Stress

Stress at a workplace is caused by a series of aspects called stressors. Stressors are the agents that trigger various stress reactions and when they accumulate, they can bring along high negative stress ending up as burnout (Reinardy 2011b). Stressors can be categorized according to whether they have positive or negative influence on employees, or whether they bring along eustress or distress. Eustress is something that is perceived to have positive effect on one's well-being; distress, on the other hand, has negative effect (Von Onciul 1996; Kung and Chan 2014).

The way that people react to the stressors depends on different aspects, such as individual past, values, nature of the conflict, past experiences, flexibility and adaptability (Reinardy 2009; Buchanan and Keats 2011). Long suffering from (dis)stress can lead to severe physical and psychological issues, for example, insomnia, mood changes, not wanting to go to work, heart illnesses, constantly having problems with health, catching colds easily, gravitating towards

alcohol or other substances and depersonalization (Maslach and Jackson 1981; Maslach et al. 2001; Melamed et al. 2006).

There are several work-induced stress factors in journalism, such as solving ethical dilemmas and situations that conflict with journalists' personal values, or feeling the pressure to be neutral and correct. Journalists engage in emotional labour; they go through emotionally draining situations (Hopper and Huxford 2015). A journalist needs to communicate with a source regardless what one has gone through. Interviewing a source, who is in a vulnerable state, can cause regret and guilt (Browne et al. 2012). Journalists have long working hours and spend a lot of time away from home (Reinardy 2006). Print journalists' fears are not finishing an article in time, fear of communicating with new or distressed sources, communicating with unpleasant sources or colleagues, worrying about the layout of the article, and having trouble in the editing and production processes.

In the newsroom, the most open to stress are the younger, less experienced journalists (Cook and Banks 1993; Reinardy 2011b, 2013; Smith et al. 2016). This is due to several things: the small source network, not having a concrete routine developed, being in a new and constantly changing working environment, not knowing how to cope with trauma or aggressive sources or colleagues and not knowing how to cope with stress overall (Buchanan and Keats 2011).

What is more, younger journalists are not happy with the imbalance between job demands, stress and pay. This can lead to journalists leaving the field (Reinardy 2011a, 2011b).

Method and sample

Three observations were used to gather empirical data. Two of the observations took place in two national dailies of Estonia and one in a local daily newsroom. Due to the fact that anonymity was promised to all the newsrooms, circulation numbers of the newspapers cannot be added. In addition to observations, two focus group interviews were carried out to ask the questions that arose with the analysis of the data gathered from the observations.

The non-participant observation

During the non-participant observation the researcher sat in the corner of the newsroom and did not communicate with the journalists. Data were gathered by videotaping the workday in the newsroom and by making field notes about everything journalists said and did during the observation period. The non-participant observation in a national daily took place from 8 to 10 February 2016 (Table 1). The observation lasted for three days, from Monday to Wednesday, and altogether six journalists were observed. The observation started from when the first journalist got to work, which happened mainly around 9 a.m., until the last journalist left the newsroom, which was around 9 or 10 p.m. All of the observed journalists were women. Four of them had been working in journalism less than five years, and the other two for more than five years. One of the observed journalists had just started working in this newsroom the same week the observation was carried out. The average age of the observed journalists in that newsroom was 26 years.

Three journalists were absent during the observation time: two women and one man. Their average age was 35 years.

Participant observations

In two other cases data were gathered by participant observations. Two researchers worked both for a month as journalists in two different newsrooms, and both researchers had previous experience working as journalists. One of the researchers had worked in the same newsroom where she carried out the observation. The other researcher had worked in a radio newsroom for a month. The observers experienced what a news journalist does at a daily during the day and what kind of assignments they have. All was written down in field notes and personal diaries of the researchers. The participant observations gave the researchers the opportunity to ask the observed journalists about their behaviour in certain situations.

One of the participant observations took place in one of the biggest local newspaper's newsroom in Estonia, whose circulation is even bigger than that of one of the national dailies in the sample. The non-participant observation took place in January 2016. The researcher observed reporters of the local newsroom and online newsroom. In total, thirteen journalists were observed in that newsroom. Eight of them were men and five were women (Table 1).

Eight of them had been working in journalism for more than five years and five of them had been working for less than five years. There were two journalists who only had to work for online. The other eleven mainly worked for the paper, but also had to work for the web when the editor asked them to. The age span of the observed journalists in that newsroom was 22 to 61 years. The average age of the observed journalists was 44 years.

The second participant observation was carried out in a national daily. The newsroom of the national daily was spacious and more than 50 people worked there, but the empirical data were only gathered from the newsroom that was engaged in writing Estonian news for the daily. Although the web department worked side by side with the print department, the observed journalists were not specialized on the web, although they had exposure to it from time to time. The newsroom was observed for four weeks from 1 to 28 August 2016 (Table 1). The observations lasted every day from Monday to Friday, from 9 a.m. to about 7 p.m. In that newsroom seven journalists were observed. Three of them were men and four were women. Three of the observed journalists had been working in journalism for more than five years and four of them had been working for less than five years. One of the observed journalists had been working in that same newsroom for more than fifteen years. The average age of the observed journalists was 31 years.

Table 1: Sample and details of the observations in 2016. Source: Authors.

	National daily 1 Non-participant observation	National daily 2 Participant observation	Local daily Participant observation	In total
Journalists observed	6	7	13	26
Gender of the observed	Women: 6 Men: -	Women: 4 Men: 3	Women: 5 Men: 8	Women: 15 Men: 11
Age (mean)	26	31	44	34
Observation period	8–10 February 2016 (3 days)	1–28 August 2016 (1 month)	3–30 January 2016 (1 month)	2 months and 3 days
Working for only online			2	2

In total, 26 journalists were observed, as Table 1 shows: thirteen journalists in national dailies and thirteen journalists in the local newspaper; eleven of them were men and fifteen were women. There were thirteen people with less than five years of experience and thirteen with more than five years of experience. The age span was from 22 years to 45 years. Most of the observed journalists were mainly print journalists and worked for online only when they were specifically requested to. Only two journalists from the local newspaper were working for the web.

The data gathered from the observations were qualitative. All was written down in diaries and field notes, which were divided by hours of the day and by the codes of observed journalists.

Focus group meetings

Two focus group meetings were held, one in May 2016 and the other one in September 2016. There were ten participants in both meetings, twenty, in total. All of the participants were younger than 25 years and had less than five years of experience. Only young participants were

included because the research was focused on questions involving young journalists and their behaviour. A focus group interview is a good way to clarify research findings; it also helps to gather different perspectives and experiences from people.

Results

Communicating with the source

The observations showed that different technological choices made by the journalists played a big role in the quality of their time management and, therefore, in negative stress accumulation. The main difference between journalists with experience of more than five years and less experienced journalists was in the way of contacting and communicating with sources. Experienced journalists mainly called the source, while less experienced journalists mainly contacted via e-mail.

All of the journalists opted for phoning the source in case of a severe time pressure, but if the news was not time-sensitive, then there was difference in the way the experienced and less experienced journalists communicated with the source. Experienced journalists used the phone communication in most cases and got the information or comment relatively quickly. The observation showed that younger and less experienced journalists in the newsroom preferred to send e-mails to the sources rather than call them. In comparison, the experienced journalists had a couple of hours more to write and edit the article than the less experienced journalists. The experienced journalists even had time to check the article after editing process, to see what had been changed and how, and whether there were any mistakes made in editing process. In some cases the experienced journalists could and did leave the newsroom a couple of hours before the deadline.

The experienced journalists used e-mails mainly to introduce the topic and ask when the meeting with the source could be held or when could they call the source. This kind of an e-mail communication was not used while writing urgent news for the next day's newspaper. It was used for less time-sensitive articles that would have been published the day after or even later. Experienced journalists said that the written answers are not fluent, that they are thought through to the extreme and, therefore, full of hidden messages. This kind of communication also brought along additional questions that needed to be answered by the source and was said

to be time consuming by the experienced journalists. The experienced journalists said that the written answers were 'dry, without any emotion', and thus there would hardly be any quote material. They preferred talking to the source to get honest, direct answers and worthy quotes.

Preferring e-mailing to phone communication had three outcomes for the less experienced journalists. One was that the source answered relatively quickly and the news could be written down quite fast and effectively, because the journalist did not have to transcribe the answers, as they were already written down by the source. The second outcome was that the answers were not informative enough or of good quality, and thus additional questions had to be asked. They mainly continued communicating via e-mail, but if the time pressure was on, they phoned the source. The third scenario was that communicating via e-mail led to long waiting hours for the answer and therefore the less experienced journalists suffered from the stress that the waiting caused. Some of the signs were shaking hands, scratching one's head, checking the mobile phone very often and refreshing the e-mail account.

The reason behind the stress was that a journalist did not know whether the addressee was going to answer or not. It was not known whether the source had read the letter or not, or maybe the source was out of the office or on a flight and was unable to respond to the initial e-mail. And quite often there was no feedback from the source, if one would answer the questions. In the meanwhile the less experienced journalists just 'killed time' by talking to friends via Facebook or browsing on the Internet. They also visited kitchen areas and prepared tea or coffee for themselves, or talked to the colleagues about non-formal issues.

There were also situations when the experienced journalists were waiting information from a source who had only agreed to answer via e-mail. During the waiting period, the experienced journalists searched for topics to write on next or they made other preparations for the next day. In the waiting period, the less experienced journalists did not search for new topics for the next day. But this choice of practice meant that they got home late in the evening and had to do that from home or come to work early the next morning.

In a case of e-mail communication lacking feedback from the source, the less experienced journalist picked up the phone after three to four hours of waiting and called the source to ask

whether one had received the e-mail and how does one react to that. The typical reactions to the reminding phone call from the journalist were as follows: the sources were just working on writing down the answers; they had not seen the e-mail; they felt that they were not the right people to answer to the questions; they did not know they had to answer right away; they are not in the office and cannot give the answers.

Therefore, the problems that came forward were related to the aspects of e-mail communication: they did not get the direct information from the source, they did not see or hear what the source was doing, and they did not know who (and when) was actually answering their questions. In the focus group meeting, the question ‘why do journalists communicate via e-mail?’ was asked. The answers focused on younger journalists’ motives and reflections on why they often chose e-mail communication. They admitted that they are afraid of social interaction with the source, because they may not seem confident in their speech and in the way they carry out interviews, they are afraid that the source will take advantage of their inexperience and that they would not seem professional. They admitted that it is easier to introduce themselves and the focus of the article in written form, because they can explain everything fluently and come off as confident professionals. Communicating via e-mail leaves them with the option of showing the answers to an experienced colleague and asking for a second opinion.

There were cases when the less experienced journalists opted for the phone call. Yet, almost all the phone calls were pushed back in the late afternoon, a couple of hours away from the deadline. When the young journalists were asked the reason behind this in the focus group, they said that there were no reasons why a journalist could have called before noon, as the news was not urgent, or that they just did not feel like calling. These young journalists took their time to build up the confidence until they felt the need to call. By this practice they made themselves feel under deadline pressure, which acted as a catalyst, and the journalist had to pick up the phone and finally call the source, without any excuses.

Another practice of less experienced journalists was to build up the confidence and leave the room to make the call. One of the young journalists said that it is uncomfortable to call in front of the experienced journalists because they might hear the mistakes he makes or hear, how he missed something important while interviewing. Every newspaper that was observed had a

calling room, which was isolated from the rest of the newsroom and young journalists mostly used it. It was noticeable that when the calling room, which was used as a meeting place as well, was in use, less experienced journalists preferred to wait until it was vacant instead of making the call in the newsroom.

In the local newspaper it was evident that the journalists working in the online newsroom used phone calls as their main way of communicating with sources. This can be explained with their fast working pace with continuous time pressure to interview the sources and write stories for the online platform. They would have no time to wait for e-mail answers or meet up with their sources, unless it was a news story that needed streaming coverage straight from the spot.

It was evident that the journalists did not go outside the newsroom to meet the source face to face very often. Less experienced journalists mainly used e-mailing, and the experienced journalists phoning. Although the young journalists in the focus group admitted that meeting with the source gives the journalist the best information possible, face-to-face communication is very time-consuming and therefore time-efficient methods are preferred.

Consequences

E-mail communication can be extremely time-consuming and the observation showed that preferring this practice brought along a couple of serious issues. In one of the cases the source was not available during the whole day and the journalist found it out two or three hours before the deadline. This meant that the news item could not be written, because the focus was on the unavailable source. The journalist had to find other news to cover as quickly as possible and switch from one story to another in order to avoid an empty space in the newspaper.

For the original article, they had done a sufficient groundwork, but for the substitute news, they could not prepare as much. The key in replacing the original article was to choose some kind of 'soft' news and/or news with only one source or some kind of a public relations event. Executing this kind of news was easier because the sources wanted the media attention and were prepared to give interviews. There were cases in which the less experienced journalists did not find substitute news. Every newspaper newsroom has some of the articles that are written or put aside for these kinds of emergencies. These back-up stories are not timely; they

are mainly ‘soft’ news or analytical articles on some of the ‘always in the air’ issues and topics. These kinds of articles were used when the journalist failed to produce news article oneself.

If the source agreed or demanded to answer in a written form, then more experienced journalists gave a very strict deadline for them. If the experienced journalists felt that the source was taking too much time to answer the questions or had missed the deadline, then they called the source and asked for the answers orally. If the source refused to give the interview verbally, the journalists demanded the answers to be sent as soon as possible, mostly in half an hour. And if they felt like they would not get the answers, they looked for a substitute source. Younger journalists lacked the courage and confidence to change the strategy and ask the source to answer the questions verbally, and so they would rather call the sources and ask for written answers as soon as possible or write an e-mail asking to hurry up with the answers.

In most cases the answers arrived late in the afternoon. Like a domino effect, it brought along the late writing of the news, hurrying up to finish the article and sending it to the editors, the pressure of being correct in writing (grammar, etc.) and getting the facts straight, because the editors may not have the time to check those aspects. The journalists did not have time to double check the facts they had presented in the article and the quality of writing was something that they questioned as well. Many times, the editors did not have the time to check the writing thoroughly, and thus there were typos, grammatical errors or even factual mistakes that ended up in the newspapers. At times, due to the deadline pressure, the editor created some additional mistakes during the editing process.

The difference here is that the experienced journalists already know how to construct the news; they have experience, and the decision-making process is quicker with regard to how to use the material. Less experienced journalists need time to think about the strategies of how to use the material, how to write the news and what should be the focus. The younger journalists admitted in the focus group that substituting the news and not writing on the topic they had promised in the morning or being late for the deadline makes one very nervous and sad. It brings along a lot of stress, because they feel like are letting the newsroom down.

Young journalists also fear that the managing editor and other journalists will say something negative about them the next morning, during the newsroom meeting when they analyse the newspaper and articles. They fear that the feedback will emphasize the mistakes they made during the information gathering or writing stage. Some even said that they had trouble with sleeping and some thought that this job might not be for them. They dislike the feeling of being criticized by/in front of both experienced and less experienced colleagues. They feel that the quality of an article suffers from poor time management.

During the day, there were editors who kept an eye on what the journalists were doing. The editors took more interest in journalists' work, especially during the second half of the day. At times they came up to the journalists and asked how far they were with their article. At times they asked the young journalists to write an abstract of the news they were writing and added that it 'should have gone up on the online couple of hours ago already'. It was not a constant task to write the abstracts for the online, but it seemed to be an obligation from time to time.

Communication with the editor can act both as a stressor as well as a helping practice to cope with the stress. Stressor in the sense that it might send a signal that one is being supervised and the job that is done is constantly being evaluated. On the other hand, supporting a journalist through all the stages of writing an article may act as a stress-preventive measure to an editor as well as to the journalist. This means they are both aware of what the other one is doing. About an hour before sending the article to the editor, there was an increase in work-related communication between all journalists and editors. And even other workers in the newsroom who were dependent on journalists' work came up to ask how the journalist was doing.

Conclusive discussion

Although it has been suggested that phoning is the most used way of gathering information (Artemio Ramirez et al. 2008; Machill and Beriler 2009), our study showed that in the information gathering process, younger journalists preferred e-mailing to phoning the source and this communication channel brought them quite a few problems that interfered with other aspects of news writing.

One problem was waiting for the answers and not knowing whether or not the source was going to answer. When the phone conversations are usually quick, comprehensive and give a lot of information at once (Artemio Ramirez et al. 2008), then e-mails that journalists send may not be answered at all. The problem starts with the lack of asynchronous communication that goes along with e-mailing.

Less experienced journalists sent e-mail without checking to see whether the source had received it and whether or not one was willing to answer to the questions at all. Waiting for the reaction from a source made the journalist nervous, causing stress.

In some sense, journalists gave away autonomy: they were dependent on the respondent's behaviour. The respondents might use e-mail communication in their favour – for example, to delay with the answer on purpose so there is a chance that the news will not be published. As e-mailing is an asynchronous way of contacting people, an assessment needs to be made regarding whether or not it is a suitable communication method at a given moment. Another thing is that people have different understandings, practices and norms while using e-mailing and this needs to be taken into account as well. It is also necessary to take a look at the restrictions of time and plan accordingly.

Situations in which journalists were left without responses from sources could lead to publishing biased news without a leading source or with a familiar source that was used just for convenience. At times the journalists had to write substitution news, which tended to be 'soft' news or promotion. Again, many issues came forth. First, the journalist felt they were letting down the other journalists in the newsroom, who waited for a news story one had promised to write; second, the danger of dispersing biased news or PR; third, in this way the source starts to influence the news feed. All of these issues influence the role of a journalist, who is supposed to be the one who evaluates what is newsworthy. Journalism should disperse diverse and objective news.

If we look at these results from the interpersonal perspective, then due to all of this, a lot of the writing part of the news fell in the afternoon, close to the editing and designing deadline. This meant that there was no room for correcting errors, which made the journalists stress out: they

needed to be fast and correct. Other people in the newsroom were curious (especially near the deadline) of how far along the journalist was with the news article. This put extra stress on the journalist, who was aware that people were waiting for his or her article.

When something happened with the story, for example, the main source could not or did not give an interview, then the more experienced journalists did not have any problem with admitting it to the editor to think about the strategy. Usually the newspapers have back-up stories for those kinds of emergencies. Less experienced journalists had problems admitting that they were facing challenges with the news because they did not want to let the newsroom down when they had been given the task or they had proposed it themselves. Because young journalists are eager to make a good impression, they put pressure on themselves but also have issues with understanding the necessity of time-management.

There was a serious interpersonal conflict: expectations of succeeding as a journalist and the disappointment afterwards in the quality of news produced. This resulted in journalists feeling down, stressed and even admitting that the job might not be suitable for them. This in turn led to feeling nervous before the newsroom meeting in the morning, where everyone critiques the newspaper and its content. Some of the younger journalists even admitted that they had trouble with sleeping the night before the meeting, which is a clear sign of being distressed (Maslach and Jackson 1981; Maslach et al. 2001; Melamed et al. 2006). They knew that they did not live up to the standards and were afraid of the critique that would be passed on them by both their same-age and older colleagues in front of the editor in chief.

E-mailing is a non-verbal text-based method of communication; this means that the journalists would not have the opportunity to analyse sources' behaviour and multimodalities. It is impossible to specify the non-sufficient answers right away, and so the answers that end up in the news could be of poor quality, because there might not be enough time to re-ask them. Writing gives the source the opportunity of polishing the answers and hiding the questionable parts. Oral communication is more fluent and unpredictable for both source and journalist.

The other reason for using e-mail instead of calling is trying to avoid emotionally draining situations, where a source's behaviour could induce stress. For example, asking uncomfortable

questions could lead up to the source attacking the journalist either verbally or physically, and so sending e-mails eliminates that possibility at first. The asynchronous ways of communication leave space for anonymity (Preece and Maloney-Krichmar 2003) – not making oneself visible to the fullest, leaving some aspects ‘behind the scene’. Young journalists perhaps try to hide the fact that they are anxious or confused and therefore opt for e-mailing to project a more professional and sophisticated image of themselves.

More experienced journalists wanted to meet sources or phone them to get the information quite quickly and effortlessly. This can be also explained by the reluctance or incapability of using ‘computer-aided’ (Machill and Beiler 2009) communication and being reliant on traditional ways. They were confident and experienced enough to call and ask really unpleasant questions via telephone. This seemed to be a time-sufficient method, because by calling or even meeting the person the experienced journalists either got the information right away or they found out they would not get the information anyways on that day. They acknowledged their possibilities on the same day.

Even if the less experienced journalists chose calling as a communication method, the calls were made mainly in the afternoon, outside of the newsroom, even in the hallway. Some of the reasons were that they did not want to disturb their colleagues and they feared that they would leave a bad impression of themselves. They were afraid that they might forget to ask something important or make other errors that might show them as incapable journalists to the source as well as to the colleagues. So when they could not make a phone call in the isolated calling room, they preferred to wait in line for the vacancy of the calling room instead of making the call in the newsroom. All of these insecurities culminated with a situation in which less experienced journalists had too little time to write or edit their articles, because they had already spent a lot of time on gathering the information.

Experienced journalists prepared topics for the next day while writing the news. Young journalists usually did not prepare topics for the next day during the on-going workday – although they had time to do that. Instead of it they waited in line to make phone calls outside of the newsroom, talked to colleagues and spent a lot of time online instant messaging. They prepared for the next day mainly in the late hours of the night at home or the next morning

before work. They spent leisure/resting time on preparation for the workday. Without a proper rest the negative stress could start accumulating. Long-term accumulation of distress could lead to burnout (Reinardy 2011b). This is where time management could be of great help to ensure leisure off-work time for journalists.

Another issue nowadays that needs further study is that the younger journalists cannot mimic or copy the work routines of older more experienced journalists because there is a possibility that work tasks of experienced journalists differ from that of younger journalists. There seems to be a gap: older generations' time management is based on traditional media skills, whereas younger generations' time management is based on new/online media skills.

Among other findings, this article brought out that young journalists are often afraid to be disliked or criticized by colleagues and editors. Future research could analyse how this fear affects the work done by young journalists and how this fear is related to stress factors. The main finding of this research was that poor time management leads less experienced journalists to accumulation of distress. Poor time management consists of choosing inefficient communication practices and not using the time to the fullest.

References

- Amato, C., Pierro, A., Chirumbolo, A. and Pica, G. (2014), 'Regulatory modes and time management: How locomotors and assessors plan and perceive time', *International Journal of Psychology*, 49:3, pp. 192–99.
- Artemio Ramirez, J., Dimmick, J., Feaster, J. and Lin, S.-F. (2008), 'Revisiting interpersonal media competition', *Communication Research*, 35:4, pp. 529–47.
- Browne, T., Evangelini, M. and Greenberg, N. (2012), 'Trauma-related guilt and posttraumatic stress among journalists', *Journal of Traumatic Stress*, 25:2, pp. 207–10.
- Buchanan, M. and Keats, P. (2011), 'Coping with traumatic stress in journalism: A critical ethnographic study', *International Journal of Psychology*, 46:2, pp. 127–35.

Claessens, B. J., Eerde, W. Van, Rutte, C. G. and Roe, R. A. (2007), 'A review of the time management literature', *Personnel Review*, 36:2, pp. 255–76.

Cook, B. B. and Banks, S. R. (1993), 'Predictors of job burnout in reporters and copy editors', *Journalism Quarterly*, 70:1, pp. 108–17.

Craig, G. (2016), 'Reclaiming slowness in journalism: Critique, complexity and difference', *Journalism Practice*, 10:4, pp. 461–75.

Estonian Newspaper Association (2016), 'Eesti ajalehetööstus 2015', <http://www.eall.ee/ajalehetootus/index.html>. Accessed 15 January 2017.

Fortunati, L., Sarrica, M., O'Sullivan, J., Balcytiene, A., Harro-Loit, H., Macgregor, P., Roussou, N., Salaverría, R. and Luca, F. De (2009), 'The influence of the Internet on European journalism', *Journal of Computer-Mediated Communication*, 14:4, pp. 928–63.

Gradinaru, C. (2016), 'The technological expansion of sociability: Virtual communities as imagined communities', *Academicus International Scientific Journal*, 7:14, pp. 181–90.

Hänggli, R. (2012), 'Key factors in frame building: How strategic political actors shape news media coverage', *American Behavioral Scientist*, 56:3, pp. 300–17.

Harro-Loit, H. and Lauk, E. (2016), 'Journalists in Estonia', *Worlds of Journalism*, https://epub.ub.uni-muenchen.de/29706/1/Harro-Loit_Lauk_Country_report_Estonia.pdf. Accessed 15 January 2017.

Hermans, L., Vergeer, M. and d'Haenens, L. (2009), 'Internet in the daily life of journalists: Explaining the use of the Internet by work-related characteristics and professional opinions', *Journal of Computer-Mediated Communication*, 15:1, pp. 138–57.

Hopper, K. M. and Huxford, J. E. (2015), 'Gathering emotion: Examining newspaper journalists' engagement in emotional labor', *Journal of Media Practice*, 16:1, pp. 25–41.

- Ihnatova, Z. and Kopečný, R. (2014), 'The use of managing stress strategies in the profession of a media creator', *Creative and Knowledge Society*, 4:1, pp. 1-14.
- Kung, C. S. and Chan, C. K. (2014), 'Differential roles of positive and negative perfectionism in predicting occupational eustress and distress', *Personality and Individual Differences*, 58, pp. 76–81.
- Ku, Y.-C., Chu, T.-H. and Tseng, C.-H. (2013), 'Gratifications for using CMC technologies: A comparison among SNS, IM, and e-mail', *Computers in Human Behavior*, 29:1, pp. 226–34.
- Lakein, A. and Leake, P. (1973), *How to Get Control of Your Time and Your Life*, New York: Peter H. Wyden.
- Larrondo, A., Domingo, D., Erdal, I. J., Masipm P. and Bulck, H. Van den (2016), 'Opportunities and limitations of newsroom convergence: A comparative study on European public service broadcasting organisations', *Journalism Studies*, 17:3, pp. 277–300.
- Lecheler, S. and Kruikemeier, S. (2016), 'Re-evaluating journalistic routines in a digital age: A review of research on the use of online sources', *New Media & Society*, 18:1, pp. 156–71.
- Leurdijk, A., Nieuwenhuis, O. and Poel, M. (2014), 'The newspaper industry', in G. De Prato, E. Sanz and J. P. Simon (eds), *Digital Media Worlds: The New Economy of Media*, Palgrave Macmillan, pp. 147–62.
- Lund, K. (2016), 'When routines are not enough', *Journalism Practice*, 10:3, pp. 358–72.
- Machill, M. and Beiler, M. (2009), 'The importance of the Internet for journalistic research: A Multi-method study of the research performed by journalists working for daily newspapers, radio, television and online', *Journalism Studies*, 10:2, pp. 178–203.
- Markus, M. L. (1994), 'Electronic mail as the medium of managerial choice', *Organization Science*, 5:4, pp. 502–27.

Maslach, C. and Jackson, S. E. (1981), 'The measurement of experienced burnout', *Journal of Organizational Behaviour*, 2:2, pp. 99–113.

Maslach, C., Schaufeli, W. B. and Leiter, M. P. (2001), 'Job burnout', *Annual Review of Psychology*, 52:1, pp. 397–422.

McCombs, M. (2005), 'A look at agenda-setting: Past, present and future', *Journalism studies*, 6:4, pp. 543–57.

Meer, T. G., van der, Verhoeven, P., Beentjes, J. W. and Vliegenthart, R. (2016), 'Disrupting gatekeeping practices: Journalists' source selection in times of crisis', *Journalism*, 1464884916648095.

Melamed, S., Shirom, A., Toker, S., Berliner, S. and Shapira, I. (2006), 'Burnout and risk of cardiovascular disease: Evidence, possible causal paths, and promising research directions', *Psychological Bulletin*, 132:3, pp. 327–53.

Nieminen, H. (2015), 'Three levels of the crisis of the media – and a way out', in L. Kramp, N. Carpentier, A. Hepp, I. Tomanić Trivundža, H. Nieminen, T. Olsson, E. Sundin and R. Kilborn (eds), *Journalism, Representation and the Public Sphere*, Bremen: Edition Lumière, pp. 131–43.

Nikunen, K. (2013), 'Losing my profession: Age experience and expertise in the changing newsrooms', *Journalism*, 15:7, pp. 1–21.

Onciul, J. Von (1996), 'ABC of work related disorders: Stress at work', *BMJ: British Medical Journal*, 313:7059, pp. 745–48.

Örnebring, H. and Mellado, C. (2016), 'Valued skills among journalists: An exploratory comparison of six European nations', *Journalism*, pp. 1 – 19.

Ottosen, R. (2012), 'Digital challenges on the Norwegian media scene', *Nordicom Review*, 33:2, pp. 43–55.

Pavlik, J. (2000), 'The impact of technology on journalism', *Journalism Studies*, 1:2, pp. 229–37.

Preece, J. and Maloney-Krichmar, D. (2003), 'Online communities: Focusing on sociability and usability', in A. J. Julie and S. Andrew (eds), *The Human-Computer Interaction Handbook*, Mahwah, New Jersey: L. Erlbaum Associates Inc., pp. 596–620.

Reich, Z. (2011), 'Source credibility and journalism: Between visceral and discretionary judgment', *Journalism Practice*, 5:1, pp. 51–67.

Reinardy, S. (2006), 'It's gametime: The Maslach burnout inventory measures burnout of sports journalists', *Journalism and Mass Communication Quarterly*, 83:2, pp. 397–412.

Reinardy, S. (2009), 'Beyond satisfaction: Journalists doubt career intentions as organizational support diminishes and job satisfaction declines', *Atlantic Journal of Communication*, 17:3, pp. 126–39.

Reinardy, S. (2011a), 'Journalism's layoff survivors tap resources to remain satisfied', *Atlantic Journal of Communication*, 19:5, pp. 285–98.

Reinardy, S. (2011b), 'Newspaper journalism in crisis: Burnout on the rise, eroding young journalists' career commitment', *Journalism*, 12:1, pp. 33–50.

Reinardy, S. (2013), 'Depleted resources causing burnout for layoff survivors', *Newspaper Research Journal*, 34:3, pp. 6–21.

Roxburgh, S. (2004), "'There Just Aren't Enough Hours in the Day": The mental health consequences of time pressure', *Journal of Health and Social Behaviour*, 45:2, pp. 115–31.

Schuler, R. S. (1979), 'Managing stress means managing time', *Personnel Journal*, 58:12, pp.

851–54.

Simon, J. P. (2014), 'Moving to digital media worlds: Three successive transformational waves', in G. De Prato, E. Sanz and J. P. Simon (eds), *Digital Media Worlds: The New Economy of Media*, London: Palgrave Macmillan UK, pp. 27–40.

Smith, R., Newman, E. and Drevo, S. (2016), 'Covering trauma: Impact on journalists', <https://dartcenter.org/content/covering-trauma-impact-on-journalists>. Accessed 10 January 2017.

Spyridou, L.-P., Matsiola, M., Veglis, A., Kalliris, G. and Dimoulas, C. (2013), 'Journalism in a state of flux', *International Communication Gazette*, 75:1, pp. 76–98.

Tyrkkö, A. and Karlqvist, L. (2015), 'Gender differences in time pressure and health among journalists', *Time and Society*, 24:2, pp. 244–71.

White, N. (2016), 'How do you train a young reporter?', *British Journalism Review*, 27:1, pp. 31–35.

6. KOKKUVÕTE

Bakalaureusetöö ja teadusartikli eesmärk oli välja selgitada, kuidas erinevad noorte ajakirjanike igapäevapraktikad allikatega suhtluses kogenud ajakirjanike praktikatest. Samuti oli eesmärk välja uurida, kuidas mõjutavad ajakirjanike kommunikatsioonivahendite valikud stressi tekkimist.

Minu bakalaureusetöö peamine leid oli, et noored ajakirjanikud valivad allikatega suhtlemisel tihti kommunikatsiooniviisi, mis muudab nende ajaplaneerimise keerulisemaks. See omakorda võib mõjuda stressifaktorina ja sillutada teed läbipõlemisele.

Varasema materjaliga tutvudes selgus, et läbipõlemist soodustavaid faktoreid on ajakirjanikutöös väga palju. Mõned neist on paratamatult selle ametiga kaasas käivad ja ajakirjanikud võtavad neid kui vältimatuid stressitekitajaid. Millegipärast on suuremas läbipõlemisohus just noored ajakirjanikud ja mina soovisin välja uurida, mida noored ajakirjanikud teisiti teevad ja kuidas nad oma aega paremini planeerides stressi ennetada ja leevendada saaksid.

Selleks kogusin empiirilist materjali vaatluste teel. Täheleandis üles nii nooremate kui kogenumate ajakirjanike tegevused. Hiljem analüüsisin kogutud materjali kvalitatiivselt ning täpsuse huvides kasutasin ka vaatluse käigus ülesfilmitud materjali. Sidusin tehtud tähelepanekud teooriaga, et mõista, mida noored teisiti teevad ja kuidas saaksid nad oma stressi vähendada.

Uuringust selgus, et üks peamistest tööpraktikatest, mis noori ajakirjanikke vanematest eristab, on allikaga suhtlemise viisi valik. Kui vanemad ajakirjanikud pigem helistavad, siis noored saadavad pigem allikatele e-kirju ja tekitavad ise sellega endale ühe ajasurve lisaks. Selline suhtlusviis tingib olukorra, kus kogu tööpinge kuhjub pärastlõunale, lühikesele ajavahemikule. Nii kujunevad noorte ajakirjanike tööpäevad kogenumate ajakirjanike tööpäevadest pikemaks ja see soodustab stressi tekkimist. Asünkroonse kommunikatsiooniviisi valik tekitab stressi ja muudab töötegemise vähem tõhusaks.

Veel selgus uuringust hulk teisi tööpraktikate erinevusi, millega noored ajakirjanikud oma aega kulutavad. Näiteks kui helistamas käiaksegi, tehakse seda väljaspool toimetust, samuti ei transkribeerita tekste oma töölaua juures. Töökohalt käiakse tihti ära, tehakse kohvi- ja sotsiaalmeedia pause ning päev on fragmenteeritud.

Seega võib uuringu tulemustele tuginedes väita, et vaadeldud toimetuse näitel on üks noorte ajakirjanike stressi ja läbipõlemise põhjuseid puudulik ajaplaneerimine, mis tuleneb valedest otsustest allikaga suhtlusviisi valikul. Sellised valikud tulenevad omakorda aga noorte ajakirjanike hirmust olla kritiseeritud.

See uuring toob välja ainult ühe aspekti, mille teisiti lahendamine ja sel viisil oma aja paremini planeerimine stressi leevendada aitaks. Stressitekitajaid on veel palju ja kindlasti on nende hulgas veel ka selliseid, mida parema ajaplaneerimisega vältida saaks.

Erinevaid edasisi uuringusuundi on palju. Tasuks uurida näiteks seda, kuidas mõjutab stressi tekkimist toimetuse sisekliima. Kas see, kui toimetaja ja teiste kolleegidega saadakse hästi läbi, visatakse omavahel nalja, nagu kogenumad ajakirjanikud minu vaatlustulemuste näitel tegid ja julgetakse abi küsida, tekitab vähem stressi kui see, kui igapäev töötab omaette ja toimetajaga suheldakse ainult töistel eesmärkidel. Ka seda teemat võiks teaduslikult käsitleda ja lähemalt uurida.

SUMMARY

Time-efficient and time-consuming practices among journalists in communicating with the sources

The aim of this thesis was to research why are young journalists in a bigger danger to burn out than the older ones. To understand the reasons I decided to explore if the younger journalists acted somehow differently in the newsrooms and if yes then what are those practices, that are different from the older journalists.

Numerous researches have found that younger journalists, specially female reporters, are in the biggest danger to react to different stress factors and burn out. The profession itself is stressful already: deadlines, emotional interviews with the sources, dealing with many stories at the same time and long workhours. Young journalists are under a lot of pressure when they first come to work in a newsroom. Their ideals crash with the reality and they understand that they have to work really hard and can't complain much. At the time of world wide web, time management is essential. When a young journalist has to work with many assignments at once, it is crucial for them to manage their time well and not to create extra stress factors for themselves.

In order to investigate how young journalists manage their time and how their workpractices differ from the older journalists' practices, a non-participant observation, two participant observations in Estonian newsrooms and two focus-group interviews with young journalists were carried out to gather empirical data for the scientific article. While doing the observations field notes were taken and the material was videotaped. Afterwards the data was analyzed using qualitative content analysis.

The results show that the biggest difference in journalists' workpractices, which also effects time management, is the selection of communication with the source. When the older journalists preferred to call the sources, to get the answers immediately and therefore have more time to write the story, younger journalists tended to send more e-mails. E-mailing is an asynchronus way of communication and takes a lot more time than calling.

The observation showed that younger journalists had to wait for the answers and that way less time was left for them to write the story. Usually the answers came in the afternoon and weren't as thorough as the journalists had hoped them to be. That made the journalists nervous and acted as a stress factor.

The observation also showed that young journalists go away from their workplace a lot, they don't communicate with the editor the same way as the older journalists do and they have longer workdays than the older journalists.

These choices for communication technology are a big influence for a journalists everyday work and also the emergence of stress. As the study showed, like a domino effect, choosing e-mails over phone calls will usually put a young journalist under bigger time pressure and this leads to bigger stress while actually writing the article.

The main aim of my paper was to come up with solutions and proposals how to reduce stress of young journalists and that way avoid the burnout. Managing their time better and for example choosing calling the source instead of e-mailing them, would help younger journalists to avoid the nervousness and time pressure which comes in the afternoon. This would decrease stress coming from the time pressure and avoid long workhours, which can cause work-family conflict.

Many findings that I got in my study can be researched more comprehensively in further studies. For example how does the inner climate of the newsroom influence the stress level of young journalists. That could lead to some proposals, so young journalists could use them to manage their time well and avoid the stress and the burnout.

7. KASUTATUD MATERJAL

- Bakker, A. B., Schaufeli, W. B., Demerouti, E., Janssen, P. P., Van Der Hulst, R., & Brouwer, J. (2000). Using equity theory to examine the difference between burnout and depression. *Anxiety, Stress and Coping, 13*, lk 247 – 268.
- Becker, L.B., Vlad, T. ja McLean, J. D. (2006). *Annual Survey of Journalism and Mass Communication Graduates*. Kasutatud 23.04.2017
http://www.grady.uga.edu/annualsurveys/Graduate_Survey/Graduate_2006/grdrpt2006_merged_full_v6_Color.pdf
- Becker, L.B., Vlad, T., Simpson, H.A. (2013). *Annual Survey of Journalism and Mass Communication Graduates*. Kasutatud 23.04.2017
http://www.grady.uga.edu/annualsurveys/Graduate_Survey/Graduate_2013/Grad_Report_2013_Combined.pdf
- Boczkowski, P.J. ja Mitchelstein, E. (2009). Between tradition and change. *Journalism, 10*(5), lk 562-586 DOI: 10.1177/1464884909106533
- Bogdewic, S. P. (1999). Participant Observation. B. F. Crabtree (toim.), W. L. Miller (toim). *Doing Qualitative Research* (47-70). Thousand Oaks: Sage Publications
- Center for Disease Control. (2006). Have a Stressful Job? You Must Have an Ulcer...Right? Kasutatud 14.05.2017 <http://www.cdc.gov/ulcer/myth.htm>
- Claessens, B.J., Van Eerde, W., Rutte, C.G., Roe, R.A. (2007). A review of the time management literature, *Personnel review, 36*(2), lk 255-276
- Cook, B.B, Banks, S. r. ja Turner, R. J., (1993). The effects of work environment on burnout in the newsroom. *Newspaper Research Journal, 14*, lk 123-136
- Einmann, M. (2010). *Eesti ajakirjanike rollikäsituse muutumine 1988-2009*. Bakalaureusetöö. Tartu ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut
- Elacqua, T.C. ja Jex, S.M. (1999). Time management as a moderaator of relations between stressor and employee strain. *Work & Stress, 13*(2), lk 182-191

- Ewing, G., Griffiths, J. ja Walshe, C. (2012). Using observation as a data collection method to help understand patient and professional roles and actions in palliative care settings. *Palliative medicine*, 26(8), lk 1048-1054.
- Herbert, J. (2016). Journalism in the Digital Age: Theory and Practice for Broadcast, Print and On-line media. New York: Routledge
- Ihnatova, Z. ja Kopečný, R. (2014). The use of managing stress strategies in the profession of a media creator. *Creative and Knowledge Society*, 4(1). doi:10.2478/cks-2014-0004
- Jaekel-Reinhard, A. ja Weber, A. (2000). Burnout syndrome: a disease of modern societies? *Occup. Med*, 50, lk 512-517
- Jung, J. ja Kim, Y. (2012). Causes of newspaper firm employee burnout in Korea and its impact on organizational commitment and turnover intention. *The International Journal of Human Resource Management*, 23 (17). lk 3636-3651
- Kalmus, V., Masso, A. ja Linno, M. (2015). Kvalitatiivne sisuanalüüs. Kasutatud 18.05.2017 <http://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys>
- Karlsson, M. Ja Strömbäck, J. (2010). Freezing the flow of online news. Exploring approaches the study of the linqidity of online news. *Journalism Studies*, 11 (1), 1-19.
- Klinenberg, E. (2005). Convergence: News Production in a Digital Age. *The ANNALS of the American Academy of Politival and Social Science*, 597(1), lk 48-64
- Laak, B. (2014). *Supervisiooni kui tugisüsteemi tõhusus noore ajakirjaniku tööstressi leevendajana*. Bakalaureusetöö. Tartu ülikool, ühiskonnateaduste instituut
- Lakein, A. (1973). How to Get Control of Your Time and Your Life. New York: Peter H. Wyden
- Macan, T. H. (1994). Time management : test of a process model. *Journal of Applied Psychology*, 79, 381-391.
- Macan, T. H. Shahani, C., Dipboye, R. L., ja Phillips, A. P. (1990). College student' time management: Correlations with academic performance and stress. *Journal of Educational Psychology*, 82(4), lk 760-768.

- MacDonald, J.B., Saliba, A.J., Hodgins, G. ja Ovington, L. A. (2016). Burnout in journalists: A systematic literature review. *Burnout Research*, 3(2), lk 34-44
- Maslach, C. & Schaufeli, W.B. & Leiter, M. P. (2001). Job Burnout. *Annual Review of Psychology*, (52): 397 – 422.
- Maslach, C. ja Jackson, S.E. (1981). The measurement of experienced burnout. *Journal of Occupational Behaviour* 2(99). lk 99–113.
- Misra, R. ja McKean, M. (2000). College students' academic stress and its relation to their anxiety, time management, and leisure satisfaction. *American Journal of Health Studies*. Kasutatud 25.05.2017 <http://www.biomedsearch.com/article/College-students-academic-stress-its/65640245.html>
- Nikkolo, M.(2010). Ajakirjanike töörahulolu kujundavad tegurid. *Magistritöö*. Tartu Ülikool, ettevõttemajanduse instituut
- Ojedokun, O. ja Idemudia, E. (2014). Burnout among paramilitary personnel in Nigeria: a perspective from Conservation of Resources Theory. *South African Journal of Psychology*, 44(1), lk 106-117 DOI: 10.1177/0081246313516256
- Pihl-Thingvad, S. (2014). Professional ideals and daily practice in journalism. *Journalism*, 16(3), lk 392-411
- Powers, E. (2012). Learning to Do It All. *American Journalism Review*, 34(1): lk 10-13
- Puuraid, P. (2014). Eesti päevalehtede ja nende lisalehtede uudistetoimetuste ajakirjanike läbipõlemise uuring Maslach Burnout Inventory meetodil. *Bakalaureusetöö*. Tartu ülikool, ühiskonnateaduste instituut
- Quandt, T. (2008). (No) news on the World Wide Web? *Journalism Studies*, 9(5), lk 717-738 DOI: 10.1080/14616700802207664
- Reinardy, S. (2009). Female Journalists More Likely To Leave Newspapers. *Newspaper Research Journal*, 30 (3), lk 42-57
- Reinardy, S. (2010). Need for Speed onto Internet Clashes with Journalistic Values. *Newspaper Research Journal*, 31(1), lk 69-83

Reinardy, S. (2011). Newspaper journalism in crisis: Burnout on the rise, eroding young journalists' career commitment. *Journalism*, 2, lk 33-50

Reinardy, S. (2013). Depleted Resources Causing Burnout for Layoff Survivors. *Newspaper Research Journal*, 34(3), lk 6-21

Sapsford, R., Jupp, V. (2006). *Data collection and analysis*. Second edition. London: SAGE publications

Schuler, R. S. (1979). Managing stress means managing time, *Personnel Journal*, 58(12), lk 851-854

Selye, H. (1956). *The Stress of Life*. New York: McGraw-Hill.

Simpson, R., & Boggs, J. (1999). An exploratory study of traumatic stress among newspaper journalists. *Journalism and Communication Monographs*, 1(1), 1–26

Vihalemm, T. (2014). Vaatlus. Kasutatud 03.01.2017 <http://samm.ut.ee/vaatlus>

von Onciul, J. (1996). ABC of work related disorders. *Stress at work*. *British Medical Journal*, 313, lk 745-748

Lisad

Lisa 1. Kodeerimisjuhend

1. KOMMUNIKATSIOONIVAHEND

- 1.1 Kõne
- 1.2 E-mail
- 1.3 Allikaga kohtuma
- 1.4 Allikas toimetusse
- 1.5 Muu (pressikonverents, reportaaž, sündmuspaigal)

2. AJAPLANEERIMINE

- 2.1 kohvipaus
- 2.2 töö arvutis
- 2.3 lõuna
- 2.4 helistamine kohapealt
- 2.5 helistamine helistamisruumist
- 2.6 ületunnid
- 2.7 lahkub õigel ajal
- 2.8 muud kõrvaltegevused

3. STRESSIFAKTORID

- 3.1 pikk tööpäev
- 3.2 närviline allikas
- 3.3 ei saa allikaid kätte
- 3.4 ootamatud lisaülesanded keset tööpäeva
- 3.5 toimetaja seab ajasurve
- 3.6 teema kukub ära

4. SUHTLUS KOLLEEGIDEGA

- 4.2 kolleegi kiitus
- 4.3 kolleegi abistamine
- 4.4 suhtlus toimetaja/uudistejuhiga

5. ei tule tööle

6. muu projektiga tegelemine

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Heleri All (sünnikuupäev: 22.05.1995)

1. Annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Kommunikatsioonivahendite mõju erineva kogemustasemega ajakirjanike ajakasutusele“, mille juhendaja on Signe Ivask (MA).
  - 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
  - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 29.05.2017